

ԲԱՏՆԻԻՄԱ

ՏԻՆԻ, ԱԽԼԱԳԻ, ՖԵՆՆԻ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻ

ՀԱՖԹԱԼԸԳ ՂԱԶԵԹԱ

ՃԻԼՏ I

ԻՍԹԱՆՊՕԼ, ՄԱՐՏ 18, 1911.

Ն⁰ 12

ՊԵՆՏԻ ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ՕՍՄԱՆԸ ԹԷՀԶԻՊԻ ԱԽԼԱԳ ՃԵՄԻՅԷԹԻ

Կէչէն հափթա Տախիլի խապերէր աւարանտա նէչր էթտիյիմիզ կիպի, պուքերէ «Օսմանլը Թէհզիպի Ախլագ Ճէմիյէթի» հիւքիւմէթ թարափընտան ըէսմէն թանըմըջ օլուպ, իւմիս էտէրիզ քի պու եագընլարտա ֆաալիյէթէ պաշլայաճագ տըր : Ճէմիյէթի մէզքիւրէ՝ պունտան իքի սէնէ ագտէմ Տէրիսաասէթտէ Գոււմ գաւուտա՝ Թիւրք, էրմէնի վէ Բոււմ ազաւարտան իպարէթ օլարագ թէէսիս էտիլպ՝ պիր միւտտէթ գօնֆէրանլար վէրէրէք էհալիյէ իֆաի խըտմէթ էյլէմիլ իտի : Պու գօնֆէրանլար վէ մէճըսլէր անապըր ը մուսթէլիֆէյի եէքտիկէրինէ մուհապպէթ պէնտիլէրի իլէ ըապթ էթմէյէ օ տէրէճէ էյի խըտմէթ էյլէմիլ իտի քի, անըն հիւքիւմէթ թարափընտան տա թաստըգ էտիլէրէք տահա վասի պիր միգեսաստ թէհզիպի ախլագա չալըշմաւընա հէր թարափտան արզու պէյան էտիլմիլ իտի : Հիւքիւմէթէ թագտիւմ էտիլէն նիզամնամէնին պիր սուրէթինի պու եագընտա Բահնիւմատա թապ ու նէչր էտիպ անըն ուսուլը ֆաալիյաթընա

տաիր գարիյուն ը քիրամա մալիւմաթ վէրերիզ : Վէ իւմիս էտէրիզ քի հէմ պուրատա ճէմիյէթի մէզքիւրէ մուվաֆֆա գիյէթէ իչլէր հէմ տէ պաշգա շէհր վէ գարիյէթէրտէ չիւպէլէր աշմաղա մուգթէտիր օլուր :

Պու միւնասիպէթէ պիզ պաշգա պիր մէսլէյէ տէ նազար ը տիգգաթ ճէլպ ու տալէթ էթմէք իսթէրիզ :

Կէչէն հափթա «Թալէպէ վէ Տին» սէրլէվնալը պէնտիմիլտէ՝ թալէպէ հայաթընըն էհէմիյէթինէ նազար ը տիգգաթ ճէլպ էտէրէք, պաշգա մէմէքէթէրտէ Խրիսթիյան կէնճլէր ճէմիյէթէրին պու տաիրէտէ նէ գատար կիւզէլ իշ կէօրտիւքլէրինի եագմըջ իտիք : Օ սըրատա ալիզիւմ մէքեաթիպի ալիյէմիլտէ օլան թալէպէնին ահվալ ը մանէվիյէսի տիգգաթըմըզը ճէլպ էյլէտի : Պու ճիհէթլէ մուհիւմ սիւալ շու օլտա կէրէք տիր : — Թալէպէնին ախլագի հայաթընը փաք հըֆզ էթմէք իչիւն նէ՞ եափապիլիւրիզ, նէ՞ թէչքիլաթ թալիսիյէ էտէպիլիւրիզ : Էլպէթ պու մագսէտ իչիւն տէ ճէմիյէթլէր վէ թէչքիլաթլար լաղըմ տըր :

Ձանըմըզա մէքթէպլէրիմիլտէ Օսմ. Թէհզիպի Ախլագ Ճէմիյէթլէրի թէչքիլ էթմէք ֆաիտէլի օլուր : Տին վէ միլլէթ

Փարզընա պագմայարագ կենճ թալէպէ-
նին ակաղաղընը թէրֆի վէ թէհղիպ իշին
գոնֆերանդար վէրէպիւրէր, խուսուսի
թէրթիպէր վէ վասըթալար գուլլանապի-
ւրէր: Ախլագ հէմ ֆերալէրին հէմ միլ-
լէթլէրին հայաթընա ալու գատար մու-
հիմ պիր մէվգի թութուգճա մէքթէպ-
լէրիմիլտէ օ պապտա խուսուսի թէչէպ-
պիւլէրտէ պուլունմագ վաճիպ տէյիլ
մի տիր:

Փագաթ կէնճ Խրիսթիան թալէպէ ճէ-
միյէթլէրինտէ պիր ունտուր վար սըր քի
թէհղիպի Ախլագ ճէմիյէթլէրինտէ օ էք-
սիք տիր: Կ. Խ. Թ. ճէմիյէթլէր ակաղաղ
թէրֆի վէ թէհղիպ էթմէք իշին տինի
խուսուսա Խրիսթիանը պիր վասըթա
մագամընտա գուլլանըյորլար: Թալէպէյի
Քիթապը Մուգատտէս միւթէլատար ի-
լէ, Յիսուս Քրիստոսըն էօրնէյի իլէ, տուա
վէ տինի վաղիֆէլէրին իճրալըյա մանէվի
հայաթտա եիւքսէլթմէյէ չալըյորլար:
Թէհղիպի Ախլագ ճէմիյէթլէրինտէ տինի
ունտուր եօգ տըր: Վէ Թիւրքիստաքի մէք-
թէպլէրտէ Խալամ, Խրիսթիան վէ եհհուտի
թալէպէ պուլունաուղունտան թալէպէյի
պու տինլէրտէն պիրտինին թէէսիրի թահ-
թընա կէթիրմէյէ չալըյմագ իմքեանըլ
տըր: Էօյլէ իտէ մութլագա պիզիմ մէք-
թէպլէրիմիլտէ ակաղաղի հայաթ տինի
թէէսիրտէն մահրում մը գալմալը տըր:

Պիզէ պունըն տա պիր չարէսի պու-
լունմալը տըր:

Էվվէյա. Տինին ակաղաղի հայաթճա ա-
ղիմ էհէմմիյէթի օլաուղունը գապուլ է-
տէլիմ: Տին պաղըլարըն զանն էթտիյի
կիպի անճագ ատէմլէրի ճէննէթ վէ ճէ-
հէննէմին թարիֆլէրի իլէ ակաղաղըլըգտան
կէրի թութմաղ: Տին ատէմլէրէ եիւքսէք
իտէալլար թագտիմ էտէր, վէ ակաղաղըն
հագիգի էսասը տինտէ տիր: Լաքին պու
պահըր շիմտիլէ պրագալըմ: Անճագ տի-
նին տօղրուտան ակաղաղա թէէսիրի պու-
լունաուղունը թէյիտ էտէրէք կէչէլիմ:

Սանիէն. Պու մէմէքէթտէ պուլունան
տինլէրճէ միւթթէհիտ պիր էսաս պուլուն-
մասընըն իմքեան վէ իհթիմալը օլաուղունը
թէյիտ էտէլիմ: Խրիսթիանըլար, Խալամըլար
վէ եհհուտիլէր չօգ ճիհէթլէրճէ եէքտի-
կէրինտէն այլը տիւլէրլէրտէ տէ, պիր
խուսուստա միւթթէհիտ տիրլէր, ճիւմլէսի
տէ պիր Ալլահըն մէվճուտիյէթինէ ինանըր-
լար: Խրիսթիանըլարն Սալիսի Շէրիֆ թալի-
մինին մանասը հէր նէ տէ օլաա, Խրիսթի-
անըլար տալի էն էվվէլ Ալլահըն Վահտանի-
յէթինի թէյիտ էտէրլէր: «Լա Իլահա Իլ-
լալլահ» տա (եանի Հագգ Ալլահտան պաչգա
Ալլահ եօգ տըր,) ճիւմլէմիլ իթթիֆագ է-
տէր իլ: Պու էփէյի մուհիմ պիր էսաս տըր:
Ալլահ վար վէ պիր տիր:

Սալիսէն. Չանըմըլըճա պիր նօղթատա
տահա պիրլէչէպիլիր իլ: Հէփ ատէմլէր
մուհապպէթի սէնա էսհրլէր, վէ հէր ա-
տէմին մուհապպէթ վէրիպ մուհապպէթ
ալմալա մուգթէտիր վէ թալիպ պուլուն-
աուղունա էմին տիրլէր: Վէ էկէր Ալ-
լահըն էվսաֆը ճէլլէսինի քէնտի էսէր-
լէրինտէն իսթիուլալ էտէճէք իտէք Ալլահըն
տա սէվէր վէ սէվիլիր պիր զաթ օլաու-
ղունա էմին օլապիլիր իլ: Իմտի վահտա-
նիյէթճէ՝ Խալամ Խրիսթիան Փարզը օլ-
մաուղը կիպի, Ալլահը մէվճուտ վէ տիւ-
չիւնէն պիր զաթ տէյու գապուլ էտէնլէր
Ի. Ի. Ալլահըն սէվէր վէ սէվիլիր իտիլինտէ
զարիպ վէ զայր ի մագուլ պիր շէյ եօգ
տըր: Պու իթիգատտա տալի Խալամ եա
Խրիսթիան եա եհհուտի Փարզը օլամաղ:
Ալլահ՝ պիր գալմըն Բապալը տէյիլ, Բապալ
իւլ ալէմիյն տիր: Ճիւմլէնին Ալլահը տըր:
Պիրինի սէվտիյի կիպի ճիւմլէյի տէ սէվէր,
պէնի վէ սէնի տէ սէվէր:

Իմտի պու իքի նօղթատա իթթիֆագ
էտէն ճիւմլէ Օսմանըլար Խալամ եա Խրիս-
թիան, տիկէր պիր նօղթատա տահա իթ-
թիֆագ էտէպիլիրլէր, եանի, ախլագը՝ մու-
հապպէթ իլգէրինէ քէնսիս էսէպիլիրլէր:

Զաթէն էկէր պու տիյարաւ իթիլաֆը անասրը փուգու պուլանագ իսէ, պունըն եէկհանէ չարէսի նէ օրտու, նէ գըլըճ, նէ գօրգու, նէ պաշգա պիր շէյ անճագ մու հապպէթ տիր:

Իմաի պիղէ կէօրիւնիւր քի էկէր մէքեաթիպի ալիյէմիզաէ, հաթթա ալէլ ումում Օսմանլը կէնճէր արասընտա շու իւշ էսաս իւզէրինէ միւէսսէս պիր ճէմիյէթ թէշքիլ օլունսա պու պէօյիւք Օամ միլլէթինին մանէվի հայաթընը խէլաս էսէպիլիր իզ, էանի,

1. Ալլահը վահիտ՝ մէվճուս տըր,

2. Ալլահ սէվէր վէ սէվիլիր,

3. Ասէմէր պիրի պիրէրինի պու Ալլահ մուհիսպպէթիյէ սէվմէք կէրէք տիրէր:

Պէօյէ պիր ճէմիյէթ պիր թարաֆտան էհալինին ախլագընը թէշգիլ էսէր, տիկէր թարաֆտան մէմէքէթիմիզէ հիւճիւմ էթմէքտէ օլան տինսիլիք տալլալընա մուգավէմէթ էտէպիլմէք իչիւն միւթթէհիտէն մուգավէմէթ էթմէյէ կէնճէրիմիզի միւլթէտիր գըլար:

Պէօյէ պիր ճէմիյէթ Օսմանլը կէնճէրին թէալի ի Տին ու Ախլագ ճէմիյէթի տէնիլէպիլիր:

Յ. Գ. Գ.

ԷՎՐՕՓԱ ԻԹԹԻՂԱՏԼԱՐԸ ՎԷ ՊԻԶ

Պու կիւն էվրօփա տիւվէլ ի մուազզամասը իքի իթթիհատ թէշքիլ էյլէմիշ օլուպ, պիրի Ինկիլթէրրա, Ֆրանսա վէ Բուսիանըն իթիլաֆը, աիկէրի Ալմանիա, Ալթիթիա վէ իթալիա իթթիֆագը տըր: Էվրօփա փօլիթիգասընտա օյնայան օյուն հուլար պունլար տըր: Տիկէր տէվլէթէր էն քիւլլիյէն պիթարաֆ տըրլար, էա տա պունլարըն պիրինտէն պիրինին մէսէյինի թագըպ էտիյօրլար: Պիզ Օսմանլըլար պու իթթիհատլարա նազարէն էա քիւլլիյէն

պիթարաֆ տուրմալը իզ. էա տա պիրինտէն պիրինէ իլթիսագ էթմէլի իզ: Անլէրին պիղէ ալագատար օլմայան տափալարընտա պիթարաֆ գալմամըզ էն թապիլի պիր մէսէք տիր: Լաքին կէլ կէօրէլիմ քի պունլարըն տափալարըն պէօյիւք գըսմը պիղէ ալագատար օլան մէսէլէլէր իւզէրինէ տիր, մէսէլա Պալգան մէսէլէլէրի, Պաղտատ խաթթը, Մըսըր տափասը, Պօղաղլար մէսէլէսի վէ սաիրէ: Պէօյէ սըրալարտա պիղիմ պիթարաֆ մէվգի թուլթմաղա չալըշմամըզ գաթիյէն իմքեանսըզ օլույօր: Օսմանլը հիւքիւմէթի մութլագա էա Ալմանիանըն էա Ինկիլթէրրանըն մէսէլինէ սալիք օլմաղա մէճպուր օլույօր: Շու գատարընը իթիլաֆ էտէլիմ քի Շարգ մէսէլէլէրինտէ տաիմա պիր էա տիկէր թարաֆըն մէսէլի պիղիմ մէնաֆիլիմիզէ մուխալիֆ պուլունույօր: Պիր պագըլույօրըն քի Ալմանիանըն Պալգան մէսէլի պիղիմ մէնաֆիլիմիզէ տօղունույօր, պիր տէ պագըլույօր իզ քի շմէնսըլֆէր խաթթը տափասընտա Ինկիլթիյին մաթլուպաթը պիղէ մուզիրը կէօրիւնիւյօր: Շու հալտա պիղճէ մագուլ թարիգ վագթ ու հալա կէօրէ եէլքէնի պիր պու պիր տէ օ պիր թարաֆա տէճնաէրմէք տիր կիպի կէօրիւնիւյօր: Վէ չիմոիյէտէք ալէլ էքէր պու մէսէք իթթիլազ էտիլմիշ տիր:

Լաքին պու մէրտանէ վէ նէճիպանէ պիր մէսէք օլմամագըլա պէրապէր ֆէննի տէ տէյիլ տիր: Պունըն մանասը շու տըր քի, պիղիմ թագիպ էտէճէք մուալլէն վէ պէր գարար պիր մէսէլիմիզ օլմայըպ մէնաֆիլիմիզէ խըտմէթ էտէն թարաֆ տօսթումուզ տըր, խըտմէթ էթմէզտէ օ տիւշմէնիմիզ օլուր: Պու էսաս իւզէրինէ հիշ պիր հագիգի տօսթումուզ օլամազ: Պիզ հէր քէսի քէնտի մէնֆաաթըմըզ խաթիմալ էթմէյէ չալըշտըղմըզ կիպի, պաշգալար տա պիղի քէնտի մէնֆաաթլարընա գուլլանաճագ տըրլար:

Վազաա հէր պիր տէվլէթ քէնտի մէն-
փաաթընը կիւթմէյէ մէճպուր իսէ տէ ,
մէղքիւր իքի իթթիհաալարըն քէնտիլէր-
ճէ իթթիհաալ էթտիքլէրի մէպտէլէր տէ
վար տըր : Պու մէպտէլէր ճիհէթինտէն
տէ անլէրին պիրի եա օլ պիրի իլէ իթ-
թիֆազ էտէպիլիրիդ : Մէսէլա , Ինկիլթէր-
րա իլէ Ֆրանսա՝ ճիւմհուրիյէթ էֆքեա-
րընտա միւթթէհիտ տիրլէր , քէզալիք
տիւնեանըն չար ճիհէթինտէ պուլունան
վասի միւսթէմլէքեաթլարընը մուհաֆազա
էմրինտէ մէվգիլէրի միւշապիհ տիր , եա-
խօտ , Ալմանիա իլէ Ավսթրիա-Մաճար հիւ-
քիւմէթի իմիէրաթօրլուգ տըրլար , իքիսի
տէ միւսթէմլէքեաթ թէէսիս էթմէք իս-
թէրլէր : Շիմաի պու էսասլար պու միւթ-
թէֆիդլէրին մէսլէյինէ պիզզարուրէ թէէ-
սիր էտէճէք տիր : Պինաէն ալէյհ պիզ
պու իթթիհաալար իլէ օղրաշըր իքէն մէղ-
քիւր էսասլարըն հիսապա ալմազ կէրէյիլ :
Վէ պու էսասլարըն հիսապա ալըր իսէք ,
օ զէման Էվրօփա փօլիթիզասընճա թա-
գիպ էտէճէյիմիլ մէսլէք սըրֆ մէնաֆիի-
միլ իլէ տէյիլ , պէլքի պազը տէրէճէ մէղ-
քիւր էսասլար իլէ տէ թային էտիրմէլի
տիր : Վէ էկէր պու ճիհէթ հիսապա ա-
լընըր իսէ , օ զէման պիզիմ խարիճի մէս-
լէյիմիլ պիթարաֆ օլմազլա պէրապէր
պիզարար օլմայըպ մուալլէն պիր իսթի-
գամէթէ կէօրէ օլուր :

Պիզ Էվրօփա սիյասիյաթընտա վէ մէղ-
քիւր իքի իթթիհաալարըն օլունլարընտա
պիթարաֆ տուրմագլէ պէրապէր հէր իքի
թարաֆըն էսասլարընը թամիզ էտէրէք ,
անա կէօրէ քէնտիմիզճէ տէվլամլը վէ մուալ-
լէն պիր մէսլէք իթթիհաալ էթմէլի իզ :

Պու միւնասէպէթլէ շու իքի մէսլէյէ
նազարը տիրգաթ ճէլպ էթմէք իսթէր իզ ,
Էվլէլա , իթիլաֆ ը միւսէլլէս ազասընըն
էքսէրի ճիւմհուրիյէթ վէ մէշուլթիյէթէ ,
իթթիֆազ ը միւսէլլէսին էքսէրի իսէ իս-
թիպտատա մէյյալ տըրլար : Ինկիլիլ վէ

Ֆրանսալը միլլէթլէրի տաիմա հուրրիյէթ ի
էֆքեար վէ մէշուլթիյէթ թարաֆտարը
պուլունմըշար տըր , Ալմանիա իմիէրաթօ-
րը իսէ արա սըրա մէլիքլէրին մին թարաֆ
Ուլլահ սէլահիյէթլէրինտէն պահա էտէր :
Իմաի պիզ էկէր ճիւմհուրիյէթ վէ մէշու-
լթիյէթ թարաֆընա միւթէվէճճիհ իսէք ,
պիթթապի մէյլ ու հիսսիյաթըմըզ տա
անա կէօրէ իսարէ օլունուր : Ապա իւլ
Համիա Ինկիլթէրրա վէ Ֆրանսանըն , Ա-
մէրիգա վէ Իսպիլէրանըն մէշուլթիյէթ
էֆքեարլարընտան տաիմա սագընըր վէ
իսթիպտատ թէսավիլուրլարընը թէշվիդ է-
տէր իտի : Պիզ պու կիւն աքսի թարարաֆա
տէճնմիւլ իզ : Ճիւմհուրիյէթլէրի վէ ի-
տարէ ի մէշուլթէլէրի թամիզէ սայ էտի-
յօր իզ : Միւշապիհլէր պիրիպիլլէրինի ճէլպ
էտէրլէր :

Սանիէն , Պիզիմ իչիւն տիւլիւնէճէք
տիկէր պիր ճիհէթ տէ շու տըր , իթի-
լաֆ ը միւսէլլէսին էքսէրինին ետէլլինտէ
քիֆայէթ միգտարը միւսթէմլէքեաթ պու-
լունտուղու սէպէպտէն շիմտիլիք անլէրին
չապասը՝ Էէնի միւսթէմլէքեաթ էլտէ էթ-
մէք տէյիլ , պէլքի էլլէրինտէ պուլունանը
մուհաֆազա էթմէք տիր : Ինկիլթէր-
րա իչիւն Հինտիսթան վէ Ամէրիգա
միւսթէմլէքէլլէրինի , Ֆրանսա իչիւն իսէ
Աֆրիգա միւսթէմլէքէլլէրինի մուհաֆազա
էտէպիլմէք պէյիւք եիկիթլիք տիր : Ին-
կիլթէրրանըն կէշմիշ սէնէլլէրտէ Բուսիա
իլէ օլան միւշքիլաթը , Պաղտատ խաթթը
վէ Իրան քէօրֆէզի տավալարը , հէփ Էէնի
միւք զապթ էթմէք տէյիլ , անճագ էլտէ
օլանլարընը մուհաֆազա էթմէք չապասը
տըր : Իթթիֆազ ը Միւսէլլէսէ կէլիրտէք ,
անլէրին մագսէսի միւսթէմլէքէ մուհա-
ֆազա էթմէք օլամազ , զիրա հալա մուհիմմ
միւսթէմլէքէլլէրի եօգ տըր :

Գօնթէմփօրէրի Բիվիւսա (Փետր.) պիր
Ալման փրօֆէսօրըն էֆքեարընճա Ալմանիա
միւսթէմլէքէ մէյտանը արամագտա իքէն

ինկիլթերրա անըն գարչարնա չըգըպ էն-
կէլէր գոյտուղու իշին պու իքի տէվէթ
արասընտա հիսսի ատավէթ մէյտանա
կէլմէքտէ տիր :

Իմտի պիզ էվրօփա իթթիհատլարը իլէ
մուամէլէ էտէրքէն պու վագըալարը հի-
տապա ալմալը իզ : Ֆիլվազը մէմէքէթի-
միզ մէպղուլ սէրվէթ մէնպալարը իլէ հէր
քէսին աղղընը սուլանտըրըյոր իսէ տէ,
պու սէրվէթիմիզ շու փարթիլէրտէն հա՞ն-
կիսինի տահա զիյատէ թէհրիպէյէ կէ-
թիլիյոր, հա՞նկիսինին պիզիմ զաափըմըզ-
տան տահա զիյատէ իսթիփատէյէ չալըչ-
մագ իհթիմալը վար տըր, հա՞նկիսինտէն
տահա զիյատէ զիյան կէօրմէմիզ իհթի-
մալ տըր, իշթէ պու նէվ սիւսլարա
ֆէնէն նէ ճէվապ վէրէպիլիլ իսէք, մէս-
լէյիմիզ անա կէօրէ օլաճագ սըր :

Հիսապա ալաճաղըմըզ տիկէր պիր խու-
սու տա շու տըր քի, սալթ շիմսիքի ահվալ
տէյիլ, անճագ միւսթագպէլ իհթիմալաթ
տաթի միւտագգիգանէ թէֆթիլ վէ թամիզ
էտիլմէլի տիր :

Պիզիմ զանըմըզճա հէր շէյ հիսապա
ալընարագ պու մէմէքէթտէ մէշուլթի-
յէթին պագասը իշին անասըրը միւս-
թէլիֆէնին իթթիհատը վէ Մէարըֆըն թա-
միմ իլք շարթլար օլուպ, իթթիֆագը
Միւսէլլէսին ատավէթինի թահրիք էթմէ-
մէքլէ պէրապէր, իթիլաֆը միւսէլլէսին
մէսլէյինէ տօղրու հիւսնի թէվէճհիւհ
կէօթէրսէք էն էյի մէսլէք թուլթմըշ օ-
լուր իլք :

Յ. Գ. Գ.

ԱՆՎԱԼ Ը ՆԱԶԸՐԷ

Մէպուսյար վէ ախյագ.— Կէչէն կիւն
իսթանպօլ սօգագըարընտա պիր մէնզարէ
միւշահատէ էտիլտի : Պիր իսթիյար գարը
մէպուսըրտան պիրինին՝ օ տա իւլէմատան
պիրինին՝ իգամէթ էթտիյի էվին գափու-

սունտա տուրմուշ, եիւքսէք սէս իլէ նիտա
էտիյոր իտի, «Պու նասըլ մէպուս օլու-
յոր, պէնիմ կէլինիմի գաչ կիւն տիր ա-
րայոր իտիմ, նիհայէթ պուրատա պուլ-
տում : էվվէլ պօչանսըն սօնրա ալ, եօգաս
Փարլամէնթոյա կէլիր սէնի օրատա ըզղիլ
էտէրիմ...» Մէպուս էֆ. պու շամաթա-
լարա հիչ գուլագ ատմայոր իտի :

Կէչէն հաֆթա մէպուսան մէճիլիստէ
միւհթէրէմ պիր աղայա, «Մէն ժուրնալ վէր-
մէտլի՞ն մի» տէտիլլէրինտէ միւմսիլէյ՝ «Պէն
ժուրնալ վէրմէտիմ, տէմէյոր իմ, լաքին
սիզ պէնիմ մէսլէյիմէ տէյիլ սէօղլէրիմէ
պագընըզ » տէյէրէք գատիմ իւլէմատան
պիրինին սէօղլէրինի իսթիհատ էյլէմիլ
տիր :

Քէզալիք պու կիւնլէրտէ մէպուսանըն
պիրի պիրլէրինէ իթալէ ի լիսան էտիպ եէք
տիկէրի ալէյհինտէ նա պէճա թապիլլէր
գուլանտըզլարընը օգուտուգ : Նիհայէթ
իլ թօգաթ վուրմաղա տա եէթիլտի : Աղա-
լար քէնտի հըրսլարընը զապթ ու իտարէ
էտէմէյէրէք պիրի պիրինէ վուրմաղա տա
պաշատըլար :

Վագասա պէօյլէ եափանլար՝ «Պաշա
միլլէթլէրին Փարլամէնթօ մէճիլլէրինտէ տէ
պու նէվ հալլար կէօրիլիւր. նէ եափալըմ,
ինսան պագէն քէնտի քէնտիսինի զապթ
էտէմէյոր» տէյէ գուսուրլարընը թաթիֆիֆէ
չարչապիլիլլէր : Լաքին շու աշիքեար սըր
քի զապթը նէֆս հէր եէրտէ վէ հէր
ասրտա տաիմա մագպուլ վէ միւսթահսէն
ֆէզալտէն ատտ օլունմուշ սըր :

Պունտան մատա պիր միլլէթին գու-
լաղըզլարը՝ «Պիզիմ եափտըղըմըզա պագ-
մայըն, սիզ տէտիլլէրիմիզի իճրա էթմէյէ
սայ էտիլիլ,» տէրլէր իսէ, օ զէման է-
հալիյէ պիր մէյուսիյէթ վէ իմանտըղըզ
կէլիր. զիրա անլէր տիւշիւնիլլէր քի, էկէր
պու գատար պէօյիւք հագիլգաթլարը պի-
լէնլէր անլէրի իճրա էթմէյոր իսէ, տէմէք
քի պուլ՝ «Հագիլգաթլար» տէնիլլէր էսասըղ

վէ Եհեմիյէթսիզ շէյլէր իմիշ, պիզ ճա-
հիլլէրի գօրդուլթմազ իչիւն իհասա օլուն-
մուշ մասալլար իմիշ : Եախօտ «Եկէր
պու հագիզաթլարըն հէր ճիհէթինէ վա-
զըֆ օլան մուալլիմ վէ դուլաղուզլարըմըզ
անլէրի իճրա Էտէմէյօրլար իսէ, պիզ ճա-
հիլլէր անլէրի նասըլ իճրա Էտէպիլիը իզ »
տէյու մէֆթուր վէ իւմիսսիզ օլուրլար :

Մէպուսլարըմըզ քէնտի ախլազլարընա
տիգդաթ էթմէքլէ վէ Փարլամէնթօտա
զապլթը նէֆս վէ իսթիզամէթ հէմ ճիտ-
տիյէթ Էսապլարընա քեամիլէն ըրայէթ
էթմէքլէ, Փարլամէնթ ազալարըմըզ միլլէ-
թին դուլաղուզլարը մագամընտա քէնտի
վազիֆէլէրինի տահա միւքէմիլէ պիր սու-
րէթտէ իֆայա միւզթէտիր օլաճազլար տըր :

Մաֆէսօնիա վէ Պուշրուսիա. — Կէչէն
կիւն Ինկիլթէրրա փարլամէնթօսընտա Մա-
քէտօնիա դօմիթէսի ըհիսի Մր. Պըքսթըն՝
Խարիճիյէ նազըրընտան իսթիզահ Էտէրէք,
Պուլլարիսթանտան Մաքէտօնիայա կէչէն
չէթէլէր հագդընտա Ինկիլիզ հիւքիւմէ-
թինին Պուլլար հիւքիւմէթինէ թէպի-
զաթտա պուլունուպ պուլունմատըղընը
սիւալ էթմիշ տիր : Միւշարիլէյհ ճէվա-
պընտա տիկէր տէվլէթլէրին Մաքէտօնիա
մէսէլէսինէ տաիր, կէրէք Պուլլարիսթանա,
կէրէք Թիւրքիայա թէպիլիզաթտա պուլուն-
մագ Էմրինտէ Ինկիլթէրրայա իշթիրաք էթ-
մէտիքճէ Ինկիլթէրրանըն պու շէյէ միւտա-
խէլէսինին խայրը օլմայաճաղընը, քէզալիք
Ինկիլիզ հիւքիւմէթինին Թիւրքիատաքի եէնի
րհժիմէ գարշը տօսթանէ պիր հիսսիյաթ
թաշըմատըղընա տաիր ճարի օլան թէվա-
թուրըն պիէսաա օլտուղունը պէյան էթ-
միշ, վէ Օսմանլը հիւքիւմէթինին մուվաֆ-
ֆագիյէթի իչիւն Մաքէտօնիատա աաա-
յիչին թէգարրիւր էթմէսի վէ աապիշ
իչիւն հիւքիւմէթին հէմ աաիլ հէմ մէ-
թին պիր մէյլէք իթթիսազ էթմէսի
շարթը Էլզէմ իսիլինի իլավէ էթմիշ տիր :

Պու միւզաքէրէտէ՝ պիզճէ շայանը
տիգդաթ իքի խուսուս վար տըր, պիրի
Թաւնիլին տախի պիր պէնտի մախսու-
սընտա իմա էթտիյի կիպի Մաքէտօ-
նիանըն աապիչինտէ եա իզթիշաշընտա
Պուլլարիսթան տախի փէք նազիք վէ մէ-
սուլ պիր մէվգի իհրազ էթմէքտէ օլտուղու-
սէպէպտէն անըն փէք իհթիյաթլէ մուսամէլէ
էթմէսի վաճիպ իսիյի տիր : Լաքին պիզճէ
տահա մուհիմմ վէ մանատար օլան ճի-
հէթ՝ Սըր Էտուըրտ Կրէյին սօն սէօզիւ
տիր, եանի Օսմանլը հիւքիւմէթինին մու-
վաֆֆագիյէթի իչիւն Մաքէտօնիատա ա-
ապիչին թէգարրիւրիւ պիր շարթը Էլզէմ
օլուպ, պու աապիշ իչիւն տէ եալընըզ
հիւքիւմէթիմիզին իչլէրի սապիթ պիր եէտ
իլէ իտարէ էթմէսի քեաֆի տէյիլ, անճագ
պունըն իլէ պէրապէր սըգը սըգըյա ա-
սիլանէ իտարէ էթմէսի Էլզէմ տիր : Էվ-
րօփա հէմ օրտուլարըմըզն սաթվէթինի
հէմ տէ զապիթլէրիմիզին վէ մէմուրլա-
րըմըզն աաաթլէթ վէ ինսաֆընը կէօրմէք իս-
թէրլէր :

Րուսիա վէ Չիւն. — Րուսիա իլէ Չին
հիւքիւմէթի արասընտա մէվուլը պահս
օլան խուսուս շու սուրէթլէ իզահ Էտիլի-
յօր. — 1871տէ Րուսիա՝ Իլի Էյալէթինի իշ-
զալ էթմիշ իքէն 1881տէ Սէն Փէթըրս-
պուրկաա թարաֆէյնտէն իմզա Էտիլէն
պիր ահտնամէ իլէ մէզքիւր Էյալէթի Րու-
սիա Չինէ թէրք էթմիշ իտի մէզքիւր
ահտնամէյէ կէօրէ՝ Րուսիա Հանգօտան
Մօնկօլիայա նագլ Էտիլէն շայա կէօմիլը
վէրմէյէճէք, քէզալիք Գօպտօ, Խամի վէ
Կուշէրէ գօնսօլօս թային Էտէճէք վէ Չին-
տէ միւլսթէլիթ մէհքէմէլէր պուլունուպ
անլէրտէ Չինլի հաքիմէլլէ պէրապէր Րու-
սիա գօնսօլօսլարը տա հաղըր պուլունա-
րադ՝ Րուս թէպաաալընը հուգուգուըն մու-
հաֆազա Էտէճէք տիր : Վէ պու ահտնամէ
անճագ հէր ընսէնէ խիթամընտա թարա-

Ֆէյնսէն պիւրիսին էվլէճէ թալէպի իւզ-
րինէ թատիլ էտիլէպիլէճէք տիր։ Չին հիւ-
քիւմէթի պիր միւստէթ պու շէրաիթէ
թէվիթի հարաքէթ էթմիլ իսէ տէ, Բու-
սիանըն Մանչուրիատա մաղլուպիլէթինաէն
պէրու անլէրէ լիայէթ էթմէմէքտէ պու-
լունմուշ, հաթթա Բուսիա իլէ ճափօն ա-
րասընտա ագա էտիլէն Փօրթսմուլթ
մուհէտէսի իգթիզաքնճա մէգքիւր շարթ-
լարտան մուաֆ պուլունտուղունը իստիա
էյլէմիլ տիր։ Պու մէսէլէ պիր թարաֆտան
Բուսիանըն մէնֆաաթ վէ միլլի հայսիլէթինէ
սոգունտուղու, տիկէր թարաֆտան կէնճ
Չինին թէսապվուրաթ վէ իտէալլարընա
մուխալիֆ պուլունտուղու իչիւն քէսպի
էհէմիլլէթ էթմէքտէ տիր։ Վէ էկէր
պունտան պիր մուհարէպէ սոգարսա հէմ
Չինաէ էճանիպէ գարչը հիսսի առա-
վէթին պիր Պօքսրը իղթիշաչը հէյէթի
ալմասընտան գօրգուլուր, հէմ տէ Բուսիա-
նըն նազարը տիգգաթը եինէ Ագսաի
շարգա ճէլլ օլունուրսա եազըն Շարգսա
վէ էվրօփա սիյասիյաթընտա պիր թագըմ
էսասի թէպէտտիւլաթ զուհուր էտէր տէ-
յու վէսվէսէ էտիլմէքտէ տիր։ Պինաէն ա-
լէյհ տալանըն պիր սուլհ մէհքէմէսինտէ
թէսպիլէսինէ չալըչըմագսա տըր։

օլաու։ Պիզմարգ՝ Ինկիլթէրրա իլէ Ֆրան-
սա մէնաֆիլինին գաթիլէն պիրլէշմէլ ի-
տիլինէ էմին օլաուղունտան՝ պու իքի
տէվլէթի պիրպիրինէ տիւշիւրմէքլէ քէն-
տի մէսլէյինի իլէրի սիւրէր իտի։ Իթի-
լաֆը Միւսէլլէս պու մէսլէյին էճիննէ
պէօյիք մանիէ գօյաու։ Պունտան մասա
Մ. Տէլգասէնին Խարիճիլէ նազըրը մագա-
մընտա մէսլէյի՝ Ալմանիա մէնաֆիլինէ մու-
խալիֆ պուլունմըլ իտի, վէ Ալմանիա պու-
նուն ֆարգլինա վարարագ Ֆրանսայը թէհ-
տիտ էյլէտիլի իչիւն Մ. Տէլգասէնին սու-
գուլթընա մէճպուրիլէթ հասըլ օլմուշ իտի։
Շիմսի Մ. Տէլգասէնին թէքրար մէվգիի
իգթիտարա կէշմէսի՝ անաէ տէ Պահրիլէ
նազարէթի կիպի մուհիմմ պիր մէմուրի-
լէթին քէնալինէ թէվտի օլունմասը, Ալ-
մանիա վէ Ավսթրիատա էվիլի միւզաքէ-
րէյէ պաիս օլմագտա տըր։ Եինէ տէ սա-
հիհ տիր քի Մ. Տէլգասէնին պու տէֆա
տախի Խարիճիլէ նազարէթինէ թային օ-
լունմամասը, Ֆրանսանըն Խարիճի փօյի-
թիգաճա պիր միւշքիլ չըգարմագ նիլէ-
թինտէ պուլունմասըլընը իրաէ էտէր։

ՄՈՒԽԱՊԵՐԱԹ

ԷՐՄ. ՔԻԼԻՍԱՍՈՆՏԱ ԻՍԼԱՅԱԹ

ՎԵՐ. Գ. ՏԵՄԻՐՃԻԵԱՆ

1.

Փրանսանըն եէնի գապիւնէսի. —
Ֆրանսանըն եէնի գապիւնէսինտէ էն զիյա-
տէ նազարը տիգգաթ ճէլլ էտէն զաթ
Մ. Տէլգասէ տիր։ Միւշարիլէյի պուն-
տան էվլէլ Խարիճիլէ նազըրը իքէն
Ինկիլթէրրա իլէ Ֆրանսա արասընտաքի
սուի թէֆէհիւմէլլէրի գալարրարագ Իթի-
լաֆը Միւսէլլէսին թէշքիլինէ սէպէպ օլ-
մուշ վէ պու եօլաա էվրօփատա միւվա-
զէնէի տիւվլէլի վէ ասայիլի ումուլիլէ-
յի թէրվիճէ սայ էյլէմիլ իտի։ Լաքին
Թայլըզըն պուլունտուղու իւզրէ միւշարի-
լէյի հէման պու ֆիլիլի իլէ Պիզմարգըն
պիր էսասը սիյասիսինի իպթալ էթմիլ

էրմէնիսթանըն հիւրը վէ միլլի քիլի-
սէսի իւզէրինէ Բում վէ Լաթին քիլիսէլէ-
րինին թէէսիր իլլէթմէյէ պաշխատըլարը
զէմանտան վէ քիլիսայա էճնէպի այլին ու
մէրասիմ վէ թալիմաթըն կիրմէյէ պաշ-
լատըրը անտէն պէրու մէգքիւր քիլիսա՝
քէնալինտէ պուլունտան Ինճիլի օլմայան
էճնէպի ունտուրը տէֆ էթմէք իչիւն միւ-
նասիպ ֆուրուսթա պէքլէմէքտէ օլմուշ վէ
հալա պէքլէմէքտէ տիր։ Կէրէք միւթթալի
վէ կէրէք զայրի միւթթալի պիր հալտէ
նէսլաէն նէսլէ հիւքի սիւրմէքտէ օլան պու

իշխեցեալ վէ փրօթէսթօ՝ միւթթագի էր-
մէնինն գալպինտէ պագի գալմագ իլէ
պէրապէր, միւնասիպ ֆուրսաթ կէլտիքճէ
պու պապտէրի արդուսունու հիսս օլունուր
սուրէթտէ պէյան էթմիշ տիր: Էրմէնի օ
գատար վասի էլէմ ու մէշագգաթա մա-
լուզ օլմուշ տըր քի տէհրլէրճէ միւստէթ
գան իլէ վաֆթիդ էտիլմէքտէ օլտուզու իլին
սիւքուն Ը ֆիքր իլէ մէսէլէյի թահթ Ը միւ-
թէլապայա ալըպ քիլիսէյի թէնսիգ վէ իս-
լահ էթմէք իլին մուգթագի օլան շէյլէրի
եափսաղա փէք ազ ֆուրսաթ Ը օլմուշ տըր:
Քիլիսէ միւշֆիգ պիր վալիտէ միսիլու էր-
մէնիյի աղուշունա ալըպ անա խարիճի հիւ-
ճիւմարա մուգալէմէթ էտէպիլէճէք պիր
գուլվէթ մէնպար օլմուշ վէ անա տինի
պիր հայաթ վէրմէք իլէ անը գըլըճ վէ
ալթէշ էօնիւնտէ թէսէլլի էյլէմիշ վէ մէվ-
ճուտիյէթինի պագի տագլամըշ տըր: Քի-
լիսէնն պու թարիխի վէ ֆէվզ էլ առտէ
ալի խըրմէթի՝ հէսասս վէ միննէթտար
գալպէրտէ հիւրմէթ վէ ուպուտիյէթ հիս-
սինի մէյտանա կէթիրիպ անը պէսլէմէքտէ
օլմագլէ պէրապէր թէնսիգաթ վէ իսլա-
հաթ խուսուսունտա անը իֆրաթ տէրէ-
ճէտէ իհթիյաթքեար վէ միւվէսլիս պիր
հալտէ պուլունտուրմուշ տըր: Պու իսէ
տէհրլէրտէն պէրու թէնատտի կէօրմիւշ
օլան պիր գալմըն ֆաղիլէթ վէ ֆի-
րասէթի օլուպ միլլէթիմիզին պախի
շէրէֆի տիր: Փագաթ թէնսիգաթ մէսէ-
լէսի հալա ֆիքրտէն չըգամարշ օլուպ սը-
րասը կէլտիքճէ թարիխի պիր թէնսիլուտ
վէ ինթիգամ հիսսիյլէ քիլիսէյի՝ էրմէնի-
նին իլք տէֆա օլարագ գապուլ էյլէմիշ
խտիյի սաֆի վէ ապի հալէ տէօնտէրմէք
իսթէր իլ: Էճնէպինն թաղեիգաթընըն
րէֆ էտիլմիշ խտիյինի ճիւզիճէ հիսս էթ-
մէյէ պաշար պաշամագ՝ գատիմ վէ թա-
րիխի օլան քիլիսէ թէնսիգաթ Ը մէսէլէսինի
եինն էլէ ալըրըշ: Մէսէլէ ի մէզրիւրէ ա-
խիրէն զիյատէ ամէլի պիր շէքտէ պաշ

կէօթէրմէքտէ օլմուշ տըր: Ճէրիտէլէր
անըն իլէ խայլիճա իշթիլալ էտիյօրլար:
Նիշէ մէմուրիյն ի լուհանիյէ վէ աշխար-
հական մուհարրիլէր քէնտիլէրին պու
պապտէրի միւթէլապարընը նէշր էթտի-
լէր: Փաթրիլիսանէտէ մէսէլէ ի մէզքիւ-
րէյի միւզաքէրէ էթմէք իլին պիր էնճիւ-
մէն թէշքիլ օլունտու:

Պունլար հաիլ ի էհէմիլիէթ շէյլէր իսէ
տէ, եինն պիր նէթիճէ հասըլ օլմատը:
Պիլմէլ իլ նէ՞ զէման ամէլի պիր տտըմ
ալընաճագ տըր: Պու իհմալըգ վէ թէէ-
խիրաթըն հաղիլի սէպէպլէրինի միւթէ-
լաս էթտիլիմիզտէ իքի պէլլի նօգասն
միւշահէտէ էտիլիյօր, վէ պունլար իքմալ
էտիլմէսիքճէ թէնսիգաթ մէսէլէսինտէ
մուհիմմ վէ գաթի տտըմլար ալմագ իմ-
քեանաղ տըր: Պու նօգասնլարտան պիրիսի
թէնսիգաթ թալէպ էտէն պիր ֆըրգա եա
թէշքիլաթըն պուլունմամասը տըր: Քիլիսէնն
տէրունինտէ վէ քիլիսէտէն օլմագ իւզրէ
րէիս ի լուհանի եա աշխարհականլարտան
իպարէթ եա տա մախլութ՝ վէ մուայլէն
պիր թէշքիլաթ սուրէթինտէ վէ մուայ-
լէն պիր խաթթ Ը հարէքէթտէ ամիլ օ-
լան պիր հէյէթ մէյտանա կէլմէտիքճէ
իպահաթըն վուզու պուլմասընը մէմուլ
էթմէք զայրի թապիի տիր: Փէրտ հա-
լինտէ արզու վէ թալէպ էտէնլէր չօգ իսէ
տէ պու մագսէտէ իլլէյէն պիր ճէյէթ
եօգ տըր: Արամըլտա՝ քէնտի խտիլալ-
ընըն ազ եա չօգ իլէրի սիւրէն պաղը հէ-
յէթլէր վար տըր, ֆագաթ էյլվահ քի
պիր մուայլէն մէսլէք թագիպ էտէրէք
նէշր ի էֆքեար էտէն վէ տէվամի զայրէթ-
լէր վէ թէմըլինի հէմ գաթի վասիթալար
գուլլանարագ էր եա կէճ մագսէտինտէ մու-
վաֆֆագ օլմագ էմէլի իլէ իլլէմէքտէ օ-
լան պիր մէզհէպի հէյէթ, պիր Քիլիսէյի Սէ-
վէնիշր ճէմիլիէթի եօգ տըր: Պաղըլար պու
քիլիտէ մէմուրլարընըն իլի օլուպ, աշխար-
հականլարըն անտէ հիսսէսի վէ վաղիֆէսի

եօգ տըր տէյէ տիւշիւնիւյօրլար : Պու միւլահազա՝ մուվաֆիթադիյէթ ալէյհնտէ միւհիւք պիր տարպէ տիր : Գիլիսէնին Փէ-տէրլէրի՝ էնվաի սաիդէլէրտէն նաշի քէն-տիլէրինէ մուճիպի շէրէֆ օլմադ իւզրէ , պու պապտէ խայրիճա փաալիյէթ իպրազ էյլէտիլէր : Լաքին պէնճէ՝ քիլիսէնին թէն-սիդաթընը մէմուրիյն ի բուհանիյէտէն պէքլէմէք փէք նազըս վէ զայրի միւլէսիւր պիր մէսլէք տիր : Ճէմաաթըն թալէպի իւզրէրինէ վէ ճէմաաթըն թալէպիսէ մուվա-ֆըգ օլան պիր թէնսիգաթ իճրա էթմէքլիյէ անլէրի լազի գըլմադ իշիւն անլէրէ իճ-պար էթմէք իգթիզա էտէր : Պու տէաի-յիմէ տաիր ֆիքրինիզաէ գանաաթ հա-սըլ էթմէք իշիւն՝ ումումէն անլէր , եանի կղերուկանլար թարաֆընտան միւհիթաճ ր իսլահ սաա օլունան ճիհէթլէրի փիշի նազարա ալալմ : Անլէրսէ՝ ճիւզի իսթիմնա իլէ , ումումէն կղերուկանլըզ գօղուսու հիւս էսիլիյօր , մէսէլա , կու-տակրօնլարըն վէ զէվճլէրի վէֆաթ էթմիշ օլան փափաղարըն էվլէնմէսի , քիլիսէ մէ-մուրլարընըն թալիւ ու թէրպիյէսի վէ ան-լէրին վէսաթիթիմաիշթլէրինին տահա զիյա-տէ շէրէֆի պիր եօլտա թահսիլ էսիլմէսի , ային վէ մէրասիմին իսթիսար էսիլմէսի , վէ սաիրէ : Պունլար էյի վէ լազլմ տըրլար : Փազաթ չու թէրազգի ասընըն մաթլուպա-թընը փիշի նազարա ալըրիւէք , պու նօզ թա-լարըն իսլահ իլէ քիլիսէնին գաաթիւմ վէ ըէսուլի հալինէ իստէ էսիլէճէյինի զանն էթմէմ : Ձիրա տէրմիյան էսիլէն սաիդէլէր պիլէ հայաթի վէ տէրունի նէվտէն տէ-յիլ տիրլէր , զիրա , «քիլիսէտէն գաթ ը ալազա էտէնլէր» «մէզհէպէ մուխալիֆ հարէքէթլէր ,» «միլլէթին չիւպաթ ը միւխ-թէլիֆէսինին իթթիհատը ,» նօզթա ի նա-զարընտան քիլիսէյի իսլահ էթմէք իսթէ-նիլիյօր : Հալ չու քի Գիլիսէ Խնճիլին հար-ֆընա վէ բուհունա թաթպիգէն միւհիթաճ ր իսլահ մը տըր , տէյիլ մի տիր , էճնէպի

վէ ասար ը վիւսթա էսէրլէրի թէսմիյէ էթտիլիմիզ ային ու սաաթտա Խնճիլին հազիգաթը իհմալ էտիլմիշ մի , տէյիլ մի , վէ էմաալի մէսէլէլէր միւթէլաա մաա-տէսի օլմալը իսի : էճնէպի իւնսիւրի շա-յան ը նէֆրէթ կէօսթէրմէք թէնազուզա տիւշմէք տիր :

Գիլիսէ մէմուրլարը պու պահսա կի-րիշմէյօրլար , պէլքի տէ կիրիշմէք իսթէմէ-տիլէր : Իշթէ պուրասաա աշխատիւկանլար քէնսիլէրին Մարտիրոս քիլիսէսինին իսթ-րը իշիւն բուհսա ի բուհանիյէյէ թէգաա-տիւմ էթմէլի տիրլէր : Վէ շայտ էրմէնի հիսսիյաթը միլլէյէսի իլէ մէմու վէ միւթ-թալի պիր հէյէթ (կուսակցոռքիւն) թէ-շէքքիւլ էտէր իսէ , օ զէման էօյլէ պիր հէյէթ ճիտաի միւթէլաաթ վէ թէտ-գիգաթ նէթիճէսինտէ պիր իսթթը ը հա-րէքէթ իթթիսազ էտիւլ՝ քէնտի իտ-տիա վէ մէպտէլէրինի նէշը վէ քիլիսէնին պու մէպտէլէրէ թաթպիգէն իսլահ ու թէնսիգ էսիլմէսինի թալէպ էտէճէք տիր :

Ճիւլազը պէօյլէ պիր իշ գօլայ տէյիլ տիր , հաթթա պէլքի գան տէօքիւլլէսի-նէ պատի օլաճազ պիր իշ տիր : Պինտէն ալէյհ սօն տէրէճէ ֆիրասէթ ու պասիլէթ վէ Խրիսթիյանլըղա եազըչան թարզտա կէ-նիշ ֆիքրիլիք իլէ մուամէլէ էթմէք իգ-թիզա էտէր : Վէ պու իշ միւշքիլ իսէ տէ , իմքեանսըզ տէյիլ տիր : Ձիրա էրմ . քիլիսէսի ճիւմէ գաաթիւմ քիլիսէլէրտէն զիյատէ կէնիշ վէ սէրպէսթ տիւշիւնէն վէ իսլահաթ իճրաալընա տաիմա բուի ըի-զա կէօսթէրէն պիր քիլիսէ օլմուշ տըր . զիրա էրմէնիլէր «էրմէնիւթանըն Սօօլիա-լլարը» նամըլլէ իշթիհար էթմիշ օլան ազաա ֆիքրիլի պիր նէպ տիրլէր . զիրա ապրմըզ —ասըր հազըր—էֆքեար ը տինի-յէտէ զիյաաէսիլլէ սէրպէսթ վէ կէնիշ տիւշիւնիւպ մուհիւմի էհէմմիյէթսիզաէն թէֆրիգ էտէն պիր ապր տըր : Արթըզ ֆըրգալար եէքաիկէրինի պիր ֆաաիլէա

ազատընա մախտուս մուհապպէթ իլէ թէ-
 լսողի էթմէքտէ տիրէր : Իմոտի հազգը-
 մըզ Եօ՞գ մու էմին օլմայա քի , միւն-
 թաղամ պիր հէյէթ՝ մուայլէն պիր մէս-
 լէք իլէ մէզքիւր էմրի մուհիմմի տէրիւհտէ
 էտէր իսէ՝ էնճամ մուվաֆֆազ վէ զա-
 լիպ օլաճազ տըր : Պու խուսուտա պիր
 թալէպտէ պուլունան վէ մէզհէպի ին-
 գիլապաթ միւստախի օլան պիր գուվ-
 վէթին թէյէքքիւլ էթմէսինէ լիւզում վար
 տըր : Աքսի թագադիտէ չօգ կէշմէզտէն
 իւմիտէր ուլաճազ վէ արզու էտիլէն իս-
 լահաթ աթիլ վէ էօլիւ հալտէ գալաճազ
 տըր : Էլնէվմ արամըզտա պու նէվ պիր
 իսլահաթա ազիմ պիր իհթիյաճ վար տըր :
 Վէ չայէս թալիպի իսլահաթ օլան հէ-
 յէթ մէյտանա կէլմէզտէ , նէթիճէսի մէզ-
 հէպի գայտարզըզ , վէ հաթթա հալը
 հազըրտէ ամիլ օլմագտա օլան գուվվէթ-
 լէրտէն վէ մաթլուպաթը իլմիյէ ի հա-
 զըրէտէն կէօրիւպ հիւքմ էտէպիլաիյիմի-
 ղէ նազարէն՝ ճիւնսիզլիֆ օլաճազ տըր :
 Վէ մասէմ քի շիմտիլէք մէյտանտա պէօյ-
 լէ պիր թէյէքիլաթ Եօգ տըր , վէ պու
 կիւն էօյլէ պիր թէյէքիլաթ վիւճուտէ կէլ-
 սէ պիլէ էմրի իսլահաթտա մուվաֆֆազ
 օլապիլմէք իչիւն վագթա միւհթաճ օլա-
 ճազըզ , վէ էնվսի միւշքիլաթ իլէ մուհաթ
 օլաուղումուզ շէօյլէ պիր զէմանտա էրմէ-
 նի գալմընըն պու իսլահաթ իչիւն հալա
 պէտէնէն էլէ ալմաթը իհթիմալը կէօ-
 րիւնմէյօր , պինաէն ալէյհ վալիտէ քիլի-
 սէմիզին շու հալը հազըրընտա ապա ի-
 թիլազ էթմէյէճէյինէ , պիլաքս անլէրին
 գուվվէտէն ֆիլիլէ չըգարըլմաթընը թէսհիլ
 էտէճէյինէ էմին օլաուղումուզ աթիտէքի
 խուսուտաթը՝ էրմէնի միլլէթինին մէզհէ-
 պի հայաթընտա մէրազը օլան զէվաթըն
 ճիտտի միւթէլաալարընա արզ էտէր իմ :

ՓՐՕԹԼԻՍԹԱՆԼԱՐԸՆ ԳԱՆՈՒՆԸ ԷՍԱՍԻԹԻ

Վէ Իսթանպուլսա ինքիմա Էսէնէֆ օլաճ

Մուրախիսալար Մէնլիսի

ՓՐՕՖ. ԹՈՒՄԱԵԱՆ, ԼՕՆՏՐԱ

3.

7. Հէյէք ի իսարէ ազաւրըն ինքիսա-
 պը. Հէյէթ ի իտարէ ազաւր տալի Ազգա-
 պէս միսիլու Փրօթէսթան ճէմաաթը թա-
 րաֆընտան ինթիսապ էտիլմէլի տիր : Պու-
 նուն միւմքին օլմաթը իչիւն՝ Փրօթէսթան
 ճէմաաթընը խուսուտի տալիլէլէրէ թագ-
 սիմ էթմէլի տիր , զիրա հիւքիւմէթճէ
 թագսիլմէլի Փրօթէսթան մէրքէլլէրի իլէ
 աճի տէյիլ տիրէր : Թիւրքիանըն հէվ
 Փրօթէսթանլարընըն ֆիլլէրինի անլամազ ի-
 չիւն իթթիհատլարտան տահա միւնասիպ
 պիր թէյէքիլաթ Եօգ տըր : Իմոտի մէզքիւր
 իթթիհատ մէնլիլէրինի տահա զիյատէ
 մուհթազամ պիր շէքլէ գօմազ , անլէրի տա-
 հա զիյատէ ֆաալիլէթէ թէյվիլզ վէ անլէրին
 հուգուզ վէ նուֆուզլարընը թէզեիտ էթ-
 մէք իչիւն՝ Ազգապէս վէ հէյէթ ի իտա-
 րէ ազաւրըն ինթիսապ էթմէք վէ սալրէ
 մուհիմմ մէսէլլէրտէ անլէրէ ֆուրսաթ
 վէրմէլի տիր : Հէր իթթիհատ՝ մուայլէն
 պիր միգտարտա մուրախիսալար ինթի-
 սապ էթմին : Իթթիհատլարըն Եէքաիկէրէ
 միւսապի սայըլլա քէնտի տալիլլէրինտէ
 պուլունան Փրօթէսթանլարըն սայըլը նիս-
 պէթինտէ տէյիլ , անճազ Եէքաիկէրինէ
 միւսապի միգտարտա մուրախիսալար ին-
 թիսապ էյլէմէսի տահա էյի տիր : Հէյէթ
 ի իտարէ մուրախիսալարը մուայլէն պիր
 միւստէթ իչիւն , մէսէլա 4 սէնէ իչիւն
 ինթիսապ էտիլիպ իքի սէնէտէ պիր ան-
 լէրին նըսֆը , Եա տա 6 սէնէ իչիւն ին-
 թիսապ էտիլիպ իքի սէնէտէ պիր անլէրին
 սիւլիւ թէզալիլ օլմալը տըր : Պու տալի
 սուրէթտէ թէպէտուիլ ուսուլու շու
 ճիհէթլէ տահա զիյատէ մէրզուպ տըր քի
 պու Եօլտա մէնլիտէ տալիմա թէճրիպէ-

տիտէ պիր էքսերիյէթ պուլունուպ իտարէ
ի ումուրուն միւնգաթի օլմասը, ագիւմ
գալմասը վէ եա ուսուլը իտարէճէ է-
սասի թէպուիլաթ վէ զայրիհա վուգու
պուլմասը օլմազ : Միւտտէթ ի խըսմէթլէ-
րինի պիթիւրէն, իսթիֆա էտէն եա էօլէն
մուրախսալար՝ խալէֆլէրինին ինթիխապ
էտիլիպ ըէս ի ումուրա կէչմէլէրինէ տէյին
իշտէ տէվաւ՝ էթմէլի տիրլէր(*) : Պու ինթի-
խապ՝ հէյէթ ի իտարէնին ինթիխապը նի-
զամլարընա թապի օլուր : Իթթիհասալն
ըէիա վէ քեաթիպի քէնտի մուրախսա-
լարընըն իսմ վէ ատրէսլէրինի հափի պիր
մէթթուպ իլէ՝ ինթիխապլարընըն նէթիճէ-
սինի Ազգապէս վասըթասըյլէ հէյէթ ի
իտարէյէ թէպիլ շտէրլէր : Հէյէթ ի ի-
տարէ մուրախսալըղը Փրօթէսթանլար ա-
րասընտա Ազգապէսաէն սօնրա՝ էն պէօ-
յիւք մէմուրիյէթ տիր : Պու՝ պէօյիւք միւ-
լէթլէրին մէպուսան ազալըղընա պէնդէր
պիր մէմուրիյէթ տիր : Հէյէթ ի իտարէ
ազասը մէճճանէն խըզմէթ էտէրլէր : Միւ-
լէթ թարաֆընտան մէգքիւր եիւքսէք մէ-
մուրիյէթէ ինթիխապ օլունարուգ քէնտի
լիյազաթլարընըն ալէնէն թագաթիւր ու ի-
լան օլունմասը քէնտիլէր իշիւն պիր միւ-
քեաֆաթ տիր :

Հէյէթ ի իտարէ ազասընտան հէր պիրի
պատ էլ ինթիխապ՝ մէճիսլէրտէ պէրտէ-
վամ հազըր պուլունարագ քէնտի վազի-
ֆէսինի միւնսիֆանէ իֆա էտէճէյինի վաս
էյլէմէլի տիր : Հաթթա պանա գալտա՝
պունլարըն տախի քէնտի վազիֆէլէրինի
զամիր իւզրէ իֆա էտիպ՝ Ալլահ թարա-
ֆընտան քէնտիլէրէ իհալէ էտիլմիշ օլան
պիր խըսմէթ հալինտէ մէճիպէրտէ հազըր
պուլունաճաղլարընա տաիր ըէսմէն վաս
վէրմէլէրինի թէքիֆ էտէրիւմ :

Մուրախսալարտան պիրի ալէտ թէ-
վալի իւշ մէճիտտէ հազըր պուլունմայըպ,

(*) Պիլա չիւպհէ էօլէպէր պու գախտէտէն
մաֆու տըրլար :

Թահրիւրէն քէնտի սէպէպինի պէյան էթմէ-
տիյի թագաթիւրտէ հէյէթ ի իճրաիյէ (Գիւնան)
թարաֆընտան քէնտիսինէ թահրիւրէն թէպ-
լիլաթ իճրա էտիլիւր, վէ շայէտ տէօր-
տիւնճիւ իճթիմաստա տախի հազըր պու-
լունմազ վէ սէպէպինի թահրիւրէն պէյան
էթմէլ էտէ՝ հէյէթ ի իճրաիյէ մէգքիւր
զաթա իսթարտա պուլունուր, եա տա
իսթիֆա էթտիրիպ եէրինէ պիր տիկէրինի
ինթիխապ էյլէմէք իւզրէ անըն միւնթէ-
խիպլէրինէ միւրէճաաաթ էտէր : Հէ-
յէթ ի իտարէնին իճթիմաթ՝ գանունի օ-
լապիլմէք իշիւն ազանըն նըսթընտան պիր
ատէտ զիյատէսինին հազըր պուլուն-
մասը շարթ տըր : Քէզալիք մուգարէրա-
թըն՝ մէվճուտ ազանըն նըսթընտան պիր
զիյատէսի թարաֆընտան վէրիլմիշ օլմասը
մուգթաղի տիր : Թարաֆէյինին ըէյի միւ-
սալի օլուգու հալտէ ըէիսին ըէյի մէսէլէյի
գարարկիր էտէր :

8. Մէմլէֆէթիւն ցախիլի սէմքիւրիւնէ
պուլունան Փրօթէսթան քէշիլլաթլար :
Պուրատա տախի տէրխաթըր էտէլիւմ քի
պու խուսուստա խայլիճա հազըրընմըշ
պիր զէմին վար տըր : Գասիմանէն պէրու
մէրի իւլ իճրա օլան պիր ուսուլ մէվճուտ
օլուպ անը պիթ թասհիհ մազսէտէ եա-
րաթմազ միւմքին տիր : Սէնէ պաշընտա
իճթիմա էտէրէք Գիլիսէ մէճիսի (Հոգա-
քարճու) վէ միւշալիւր մէճիւ (Թաղակալն)
վէ ինտ էլ հիւքիւմէթ Փրօթէսթանլարը
իհզար էտէճէք օլան պիր Ազգապէս ին-
թիխապ էթմէք տախիլտէ սայքի աաթթ
տիր : Լաքին միլլի Առաջնորդարանլարըն
պազըրլարընտա զահիր օլան սուի իսթիմա-
լաթտան մասուն գալմազ մազսէտիլլէ
Ազգապէսլէրի պիլա իսթիմա աշխարհա-
կանլարտան ինթիխապ էթմէք տաթթի
ճարի օլմուշ տըր : Պու՝ պիլգէ միւսափաթ
մէպտէսինէ մուխալիֆ օլմազլէ պէրապէր
փէք խայրըր տախի տէյիլ տիր : Չօգ մա-
հալլէրտէ վաիլ եա չօպանըն՝ քէնտի ճէ-

մասաթընա վեքեալէթ էյլէմէք իւզրէ, ագ-
լի վէ ախլագի նօգթա ի նազարտան էն միւ-
նասիպ զաթլար օլտուգլարընը խալաթ էթ-
մէք միւշքիլ տէյիլ տիր: Բուհանի մէմուր-
լարը պու մէմուրիյէթէ ինթիխապ օլունմագ-
հագգընտան մահրում էթմէք՝ էյրմէնի ճէ-
մասաթընըն աշխարհականլարը Փաթրիգ
եա Առաջնորդ ինթիխապ օլունմալարընտան
մէն էթմէլէրի գատար խաթա օլան պիր ու-
սուլ տըր: Փրօթէսթանլըղը՝ հիւրրիյէթ,
իթիտալ վէ հագգանիյէթ մէպտէլէրինին
թէճէտիւմիւ մէվգիինտէ սագլայարագ վէ
տաիմա իֆրաթտան իճթինապ էտէրէք
պու նէվ նէհիյաթը ըէֆ վէ ըէտու էյլէ-
մէլի իզ: Մէմուրիյէթէ էն միւնասիպ վէ
իշէ էն ֆախտէլի զաթը ինթիխապ էթ-
մէքաէն հիշ պիր սէպէպէ մէպնի իմթինա
էթմէյիպ միւսապի սուրէթտէ սու ի իս-
թիմալա տիւշմէլէրի իհթիմալ օլան կէրէք
աշխարհական կէրէք բուհանիլէրին գա-
նունշիքէնլիքլէրինի մէն էյլէմէք իւզրէ գա-
նուննամէտէ թէրթիպաթը ը լաղըմէ տէրճ
էտիլմէլի տիր: Իմաթի տախիլի մէմէքէթ-
տէ օլան Փրօթէսթան ճէմասաթլարըն
սէնէ իպթիտալընտա խուսուսի մէճլիպէր
ազա էտէրէք ըէյ ի խաֆի իլէ քիլիսէ նի-
զամնամէսինէ թէվֆիգէն ումուրը մէզէ-
պիյէ վէ բուհանիյէյի թէսպիյէ էյլէմէք
իշիւն քիլիսէ մէճլիսինի վէ ումուրը ճիւ-
մանիյէ վէ սիյաուիյէնին թէսպիյէսի իշիւն
տախի Թաղական մէճլիսինի — պիրէր սէ-
նէ իշիւն — ինթիխապ էյլէմէլէրինի թէքիֆ
էտէրիմ: Հէման այնի իճթիմաալ վէ տա-
հա տօղրուսու մէզքիւր իքի մէճլիպէրտէն
իպարէթ պիր մուսթէլիթ մէճլիս վասը-
թասըյլէ տէ Ազգապէսլէրինի ինթիխապ
էյլէսինլէր: Իքի սէնէ խըամէթ իֆա էթ-
միշ վէ մէմուրիյէթի մէզքիւրէտէ էհլիյէթ
իպրազ էյլէմիշ օլմասը չարթըյլէ մէզքիւր
քիլիսէնին վաիզ եա չօպանընըն Ազգապէս
սէչլիմէսինէ հիշ պիր մահզուր եօգ տըր:
Պու՝ անլէրին հիւսն ի խըամէթ իֆա էյլէ-

միշ օլտուգլարընը վէ լիյադաթլարընը
թագաթիր էթմէք վէ պէյլէճէ անլէրէ ճէ-
սարէթ վէրմէք կիպի պիր շէյ օլուր: Շա-
յէտ պէյլէ պիր բուհանի մէմուրլարը եօգ
իտէ, քէնտի արալարընտան՝ ճէմասաթըն հիւ-
քիւմէթէ իշլէրինի թէսպիյէ վէ անլէրին
մէնաֆիինի մուհաֆաղա էտէպիլէն պիրինի
ինթիխապ էտէրէր: Թաղական մէճլիսի-
նին վազիֆէսի մահալլի Փրօթէսթան ճէ-
մասաթընա միւթէպիլի ումուրու խաարէ,
նիզա վէ իթթիֆադալըղըլարը թէսպիյէ
վէ մուսթար վասըթասըյլէ հիւքիւմէթ
վէրկիլէրինի թէվգի վէ թահիլ էթմէք,
մուսթարըն հիսապարընա պազմազ վէ
էմալի շէյլէր տիր: Մէքթէպ մէճլիպէրի
տախի մէզքիւր իքի մէճլիպէրաէն պիրի
եա տա միւսթէլիթ մէճլիս վասըթասըյլէ
սէչլիլի:

9. Սաիր մէճլիսլէր: Մէարլմ մէճլիսի.
Հիւքիւմէթ ի մէշութէ ի հազրէ տիգ-
գաթընը մէմէքէթին ումուրը թալիմիյէ-
սինէ թէվճիս վէ էմր ի թալիմին միւն-
թազամ վէ մուսլլէն պիր փրօղրամա
թաթպիգէն տէվամ էթմէսինի արզու էյ-
լէտիյի հալտէ՝ Ազգապէսաւստա հէ-
յէթ ի խաարէ թարաֆընտան կէրէք քէն-
տի արալարընտան կէրէք խարիճտէն ին-
թիխապ էտիլմէք իւզրէ պիր մէարըֆ մէճ-
լիսին պուլունմասը զարուրի տիր: Պու
մէճլիսին իշի՝ Փրօթէսթան մէքթէպէրինին
Մէարըֆ նէղարէթի թարաֆընտան ըէսմէն
թանըլլապ մէարըֆ հիսսէսինէ իսթիհագը
օլմագ վէ անլէրտէն մէզուն օլանլարըն
հիւքիւմէթ մէքեաթիպինէ պիսուհուլէ
գապուլ էտիլմէլէրի իշիւն՝ անլէրէ եէք
նիւսք (միօրիւնալ) պիր թալիմ վէրմէք
իւզրէ՝ տէրհալ պիր փրօղրամ թէրթիպ
էյլէմէք օլաճագ տըր: Պու սուրէթիյէ մէ-
քեաթիպի մէզքիւրէ մուսլլիմլէրինին աւ-
քէրլիքաէն տախի մաֆու թուլթուլաճագ-
լարը պէտիհի տիր: Իճապը թագաթիրտէ՝
պիւտմէ, վասիյէթ վէ էմալի շէյլէր իշիւն

տախի մեծիւկեր թէչքիլ էտիլէպիլիր :

10. Պունըն քեաֆֆէսի ճէմաթըն հագգը տըր : ճէմաթըն՝ քէնտի իտարէ-
սինէ միւտախէյէ էթմէյէ , ըէյ վերմէյէ
վէ քէնտի մէմուրլարընը ինթիխապ էթ-
մէյէ հագգը վար տըր : Փագաթ պու
հագգա մուգապիլ ճէմաթըն հէյէթ ի
խտարէյէ գարչը վազիֆէտար օրուդու վէ
հէյէթ ի իտարէնին հագգը օլան ճիհէթլէր
տախի պուլունուպ անլէրի աթի իւզ գիբը
իքի ֆապլար ալթընտա տէրճ էտէպիլիր իզ :

Ա. Ախլագի. ճիւմէ մէճիւկէրտէ վէ
ինթիխապ իշլէրինտէ թարիգի գանուն-
տան սափմայարագ էքսէրիյէթին գա-
րարլարընա հիւրմէթ էթմէք վէ աիկէր
թարաֆտան տօղրուտան վէ տօլայրուտան՝
քէնտի ինթիխապ էթմիշ իտիյի մէճիւկէրէ
վէ մէրքէզ ի իտարէյէ իթաաթ էթմէք :

Բ. Մասսի. հէյէթ ի իտարէ ի մէր-
քէզիյէնին , վէ Ազգապէսարանըն մաս-
րաֆընը թէսվիյէ էթմէք : Մուրախիաս-
լար մէճիւսի՝ Ազգապէս իլէ պիլլիքտէ պիր
պիւտճէ թէտարիք էտէրէք իգթիտար-
լարը նիսպէթինտէ իթթիհատլարա թէվ-
զի էտէր : իթթիհատլար տախի մէպլազ ը
մէզքիւրիւ քէնտի տաիրէլէրինտէ պուլու-
նան քիլիսէ վէ ճէմաթլարա թէվզի է-
տէրէք , անը միլլի պիր վէրկի մագա-
մընտա թահիլ էտիպ Ազգապէսարանա
կէօնտէրիլլէր : հէյէթ ի իտարէ՝ իրաա վէ
մէտարիֆի վէ կէօրիւլէն իշլէրի միւպէյին
պիր սէնէվի հիտապ վէրմէյէ մէճպուր տըր :
Պու վէրկիյէ իշթիրաք էթմէյէնլէրին ըէյ
վէրմէք հագգը սագիթ օլուր :

11. Պու նիզամնամէյի գալէմէ սլտը-
զըմ էննատէ հէր խաթվէտէ մուհիմմ պիր
նօգսան աիգգաթըմը ճէլպ էթմէքտէ օլ-
տու իսէ տէ , մէզքիւր նօգսանը իքմալ
էթմէք իւզրէ գանաաթպախշ վէ գաթի
պիր թարիգ պուլաստարմ : Պու նօգսան՝
Ազգապէս վէ հէյէթ ի իտարէյէ ֆաիգ
օլուպ միլլէթի իհզար էտէն , վէ մէզքիւր

իքիլէրին տէ անա մէտուլ օլաճագլարը , վէ
թէտգիգաթ Տիվանը Ալիսի (Վերաֆննիյ
Բարձրագոյն Ասեւն) հալինտէ լազըմ
կէլէն սոն հիւքմիւ վէրէճէք պիր
հէյէթ տիր : հէյէթ ի իտարէ հէր նէ գա-
տար միլլէթ թարաֆընտան ինթիխապ օ-
լունմըշ մէպուսլարտան իպարէթ իսէ տէ ,
պու նիզամնամէ մուճէպինճէ՝ Գանունը
էսասի ի միլլինին մէճիւ էա էնճիւմէն իշ-
լէրի քէնտիլէրէ թէվտի էտիլմիշ օլտուդու
հալտէ պնի վագթտա իճապ էտէն պի-
թարաֆըլըզ իլէ էն եիւքսէք նուֆուզ ու
սէլահիյէթէ մալիք օլմագլըզ վազիֆէսինի
իֆա էտէմէզ :

Պիւթիւն թիւրքիս փրօթէսթանլարը
թարաֆընտան պիր Մէճիս ի Միլլի եա-
խօտ իթթիհատլար իթթիհատը թէչքիլ
էլլէմէք միւմքին օլտա՝ պու սէլահիյէթի
օլ հէյէթէ վէրմէք օլա պիլիր իտի : Մա-
էթթէսսիւֆ պէօյլէ պիր շէյ միւմքին տէ-
յիլ տիր կէօրիւնիւյօր : Պէօյլէ գաթի պիր
հիւքմ վէրմէք լիւզումու՝ խուտուտա Ազ-
գապէս իլէ հէյէթ ի իտարէ սրասընտա
պիր իթթիլաֆ վուգուի էննատընտա , Ազ-
գապէս վէ հէյէթ ի իտարէ ալէյհինտէ
նախօշնուտի պէյան էտիլտիյի վէ էմալի
չայանը էհէմմիյէթ ոլրալարտա վէ պէլքի
տէ Ազգապէս ինթիխապը էննատընտա գա-
հիր օլուր : Իհթիմալէն մէմէքէթիմիլտէ
իգամէթ էտէն վէ ահվալը մահալլիյէյէ
վուգուֆը թամմը օլան գաթլար՝ պէօյլէ
պիր հէյէթին թէչքիլի հագգընաա սու-
հուլէթլէր կէօրիւպ թափիյէ էտէրլէր :
Պու աճէլէթէն գալէմէ ալտըզըմ նիզամ-
նամէյի խիթամա կէթիլմէզաէն՝ պունու
աալթ պիր մէպտա հալինտէ թագաթիմէթմէք ,
վէ մէսէլէնին հէր ճիհէթինի թամիգ վէ
իֆատէ էթմիշ օլմագ թէտափուրընտա
օլմայըպ պէս մէսէլէյի ըէսմի միւզաքէրէ-
յէ գօյմուշ օլմագ մագսէտիլլէ տէրիլիշ
էթաիլիմի թէքրար էթմէք իսթէր իմ :
Իմօի պու մէսէլէյէ տաիր հիսսի մէրա-

գը օլան ղէվաթը՝ Իթթիհատ մուրախ-
խասլարընըն Իսթանպուլտա ագտը իճթի-
մա էտիպ մէսէլէյի սուրէթ ի ըհամի-
յէտէ թահթը միւթալասայա պմազ-
տան էվլէլ անտէն իսթիֆատէ էթմէլէրի
իչիւն՝ պէյանը էֆքեար էթմէյէ տավէթ
էաէրիմ:

Ս Օ Ն

Զ Օ Պ Ա Ն Թ Ա Խ Ս Ի Ս Ի

1910 Հոկտ. 23է միւսատըֆ Կիրակի
կիւնիւնտէ, սասթ 8 1/2 տա «էլ իլէ եա-
փըմամըլ» պիր քիլիսատա — Զաղըլ-Փարա
նամ պիր թարլաստ — Պատ. Յովհաննէս
Էսկիճեան՝ Քէօրքիւնէ-Էքիզուլուգ քիլիսա-
սընա չօպան թախսիս էտիլտի: Մահալը
իճթիմանըն խարըլարը՝ թարլանըն ուֆագ
թաչարը իտի, գուպպէսի՝ մալի քիւմպէթ
ի սսիւման, տիվարլարը՝ էթրաֆտա օլան
«հէր տէմ եէլիլ» զար աղաճըրը իլէ
մուհաթ թէվէլէր վէ խանէնտէկեան կիւ-
րուհու՝ կիւզիւն տէօքիւլմէքտէ օլան եափ-
րագլարը իտիլէր:

Քէօրքիւնէ-Էքիզուլուգ քիլիսասընտա
110 խանէ վէ 700 նուֆուս վար տըր:
Անըն պու անէ գատար զիյատէ թէրագ-
գը էթմէմէսինին էն պէօյիւք սէպէպի ճէ-
մաաթըն 7—8 ուֆագ գարիյէլէրտէ տա-
ղըմըլ օլուպ մէմուլ էտիլէն միւշարէքէթ
վէ Իթթիհատըն հասըլ օլամամասը օլմուշ
իտի: Քէօրքիւնէ Փրօթէսթանլարը խարիճ-
տէն փէք ալ եարտըմ ալարագ՝ կէրէք
քիլիսա վէ կէրէք միլլէթ էվլինի եափմաղա
մուգթէտիր օլտուգլարը կիպի էքիզ օլուգ
ճէմաաթը տախի միլլէթ էվլինի պինա է-
տիպ, քիլիսալարընը թէճտիտ վէ թէվսի
իչիւն թէրթիպլէրէ թէվէսսիւլ էյլէմէքտէ
տիրլէր:

Պատ. Յովհաննէս Էսկիճեան՝ 1882տէ
Ուրֆատա ֆագիւր պիր ֆամիլեատա թէ-
վէլլիւտ էթմիշ օլուպ, փէտէրի 1895 հա-

սիսէսինտէ գաթլ էտիլմիշ օլտուղունտան՝
թըֆըլ կէնճ, Միսս Շաթըգըն թահթը
հիմայէսինտէ 2 սէնէ թալիմ վէ փէրվէր-
տէ էտիլտի: Պատէհու 6 սէնէ Մ. Թ. Գօ-
լէճինտէ, վէ 3 սէնէ Մարաշ Իլմի իլահի-
յաթ մէքթէպինտէ մուվաֆֆագիյէթլէ
թէալլիւմ էտիպ, 2 1/2 սէնէտէն պէրու պու
ճէմաաթա ճանսիփարանէ խըտմէթ էյլէմէք-
տէ պուլունմուշ տըր:

Թախսիս իչիւն Կիլիկիա Իթթիհատըն-
տան թային էտիլմիշ մուրախխասլարտան
պազըլարը կէլէմէմիշ վէ կէլէնլէր տախի
փէք կէճ վասըլ օլմուշ իտիքլէրինտէն, իմ-
թիհան խըտմէթինէ Կիրակի կիւնիւն սա-
պահընտա միւպաշէրէթ էտիլմիշ տիր:

Հէյէթ ի թէֆթիլիյէյէ, Վեր. Յ. Գ.
Պիւլպիւլեան ըէիս, Տօգ. Մէրիլ, Միս.
Փօրմէն վէ Միս. Զէյմպըրս, Մր. Հըրթըր,
վէ Քէսապ քիլիսէսի իլէ էքիզուլուգ Քէօր-
քիւնէ քիլիսէսի Սարկաւազլարը աղա
վէ Տ. Յ. Գունտագճեան տախի քեա-
թիպ սըֆէթըյլէ իշթիրաք էթմիշ տիր-
լէր: Գանտիտա՝ շախսի հայաթը ը ըուհա-
նիյէսի վէ իթիգատաթը տինիյէ վէ
մէզհէպիյէսինէ տաիր իսթիճվապ էտի-
լիպ, իրատ էտիլէն սիւալլարա դանաաթ
պախշ ճէվապլար վէրմիշ տիր: Թախսիս
խըտմէթինտէ թագրիպէն 2000 նուֆուս
սամիուն հաղըր իտի: Թախսիս վազընը
Տօգ. Մէրիլ իրատ էտիպ (1 Գօրն 3. 9)
Միւպէշիր եա չօպանըն աղ իշի՝ պէշա-
րէթ, վէ տաիրէ ի խըտմէթի՝ պիւթիւն
կիւնահքեար ճինս ի պէշէր իտիլինի իզահ
էյլէտի: Թախսիս տուսարընը Վեր. Յ. Գ.
Պիւլպիւլեան իրատ էտիպ, էլլէր գօյմագ
իլինէ Վեր. Պիւլպիւլեան, Վեր. Տօգ. Մէ-
րիլ վէ Վեր. Տ. Յ. Գունտագճեան իշթի-
րաք էթտիլէր: Զօպանա Տօգ Մէրիլ եէտի
միւշարէքէթի ուզատըպ, նասիհաթը Վեր.
Յ. Պիւլպիւլեան իրատ էյլէտի: Իշպու մու-
հարիլի ի աճիլ, ճէմաաթա խիթապէն
սէօյլէրիպ՝ քեամիլ պիր չօպան քեամիլ պիր

ճէմնաթ մէյտանա կէթիրտիյի կիպի, էյի ճէմնաթըն տա էյի չօպան մէյտանա կէթիրէճէյինի իզահ էյէտի :

Պատէհու Քէսապ կէթիմիանէսի միւտիրի Մր. Ճ. Հըրթըր, «Ալլահ տաիմա տիւն. եայա պիր աճեմ վէրմիշ վէ աճեմ վասըթաըլէ սէօյլէմիշ. պինա պէրին պու սաաթտա օ սիզէ պիր աճեմ վէրիյօր, անը աինլէյինիզ» տէյու իֆատէ ի մէրամ էտիպ, Գարասուրան էրմ. Բահաւնասը Տ. Պետրոս Հայր «Սէնի պունլարըն իւզէրինէ չօպան նասպ էթտիմ» քէլամընը էլէ ալլա, պու քէլամը գօյուըլարըն պաշ չօպանը Յիսուսըն թարաֆընտան եէնի չօպանա տէսթուրը ամէլ տէյու թագտիմ էյէտի :

Եէնի չօպանըն սուա վէ պէրէքէթ սուասըլէ խըտմէթէ էնճամ վէրիւտի :

Քիսապ

Տ. Յ. ԳՈՒՆՏԱԳՃԵԱՆ

ՐՈՒՀԱՆԻ ՀԱՅԱԹ

ՍԻՐԷԹԻՆ ԽԵԼԱՍԸ

Սաֆի վէ միւսթագիմ պիր գալպ՝ կիւնահըն նէթիճէլէրինտէն զիյատէ պիզզաթ կիւնահտան խէլաս օլմագ իսթէր : Խէլաս իչինտէ սաըլ էհէմիյէթի՝ հալը հաղըրտան իսէ միւսթագ պէլէ թալիզ էտէնլէր, Խրիսթիյանլըղա պէօլիւք պիր հագգսըլլըգ էթմիշ օլուրլար : Խէլաս՝ հայաթը ուխըէվիյէյէ օլտուղու գասապր ասէմլէրին սիրէթինէ տէ ալագատար տըր :

Սիրէթին խէլասը՝ պիզիմ նէֆսիէրէսթ. լիքտէն գուրթուլուպ հագիգի մուհապպէթին հիւքմ ու նուֆուզու ալթընա կէլմէքլիյիմիզ տիր : Յիսուս Քրիստոսըն մագսէտի՝ հայաթըմըզըն մէրքէզինտէն նէֆսի գալըրըլպ օրայա պաշգասընը եանի Ալլահը վէ ասէմլէրի գօյմագ տըր :

Եզեկիա՝ հայաթը իւզէրինէ օն պէշ սէնէ իլալէ օլունտուգտան սօնրա տէտի. «Իշթէ սէլամէթ եէրինէ պանա պէօլիւք

աճըլըգ կէլտի, լաքին սէն ճանըմը սէվիպ ֆէսատ չուգուրընտան չըգարտըն, զիրա կիւնահլարըմըն ճիւմլէսինի սէն արտընա աթտըն», Պու այէթտէ սիրէթին խէլասընը թէէմին էտէն իւշ ունսուրլարա տիգգաթ էտէլիմ :

Հայաթըմըզըն իւք սէնէլէրինտէ աճը թէճըրպէլէր իչինտէն կէլմէքլիյիմիզ լալըմ կէլիյօր : Խարիճի հալ ու քէյֆիյէթլէրին ափանսըզ թէպէտաիւլ էթմէսի, ճանը Ալլահա ըապթ էյլէյէն իմանըն զաաֆա տիւշար օլմասը, իթիմաստ էտիպ սէվտիյիմիզ քիմնէլէրին պիզտէն գալպէն վէ ճիւմէն այրըլմալարը վէք աճը թէճըրպէլէր տիրէր : Լաքին սէնէլէր կէշտիքճէ հէփ պու գարանլըգ սաաթլարըն պիզիմ հայաթըմըզտա ազիմ պիր մագսէտէ խըզմէթ էտէն վասըթալար օլտուղունը կէօրիւր իզ : Էյէր սէն, պու կիւն պու նէվտէն թէճըրպէլէր իչինտէ պուլունույօր իսէն, սանա ըէճա էտէրիմ քի ինսանա վէ սէնի իրչատ էտէն փէտէրինէ օլան իմանընը զայ էտիպ էօմը՝ սէնին իչինտաիմա պէօյլէ գարանլըգ օլաճաղընը զանն էթմէ : Էյէր սէն պէտալին օլուր իսէն, վէ պու աճըլարըն գալպինի եազըպ չիւրիւթմէլէրինէ վէ պիւլիւն հայաթընը զէհիրլէմէսինէ միւսաատէ էտէճէք օլուր իսէն, ինան քի, օլ զէման չու տիւնեատա քէտէր, էլէմ վէ աճըլարտան մաղլուպ տիւշիւպ ֆասիտէսիզ պիր մախլուգ օլաճագսըն : Հալ պու քի պու տիւնեա սէնին եիւզիւնտէն պիր մէսէրրէթ փէրթէվի կէօրմէք վէ սէնին ազըրնտան պիր իւմիտ նաղմէսի իչիթմէք իսթէյօր, ճիւմլէ թէպէտա տիւլաթա վէ հաթթա մէվթէ մէյտան օգուլուպ էպէտի սէլամէթ մէնպաը օլանը կէօրմէք իչին պի թապ ու թագաթ օլանլար սէնի թագիպ էթմէքտէ տիրէր : Ալլահ սէնի Մարայա կէթիրիյօր իսէ, մագսէտի աճըն սահիլինտէ օթուրուպ գալմագլըզըն տէյիլ, անճագ աճը սուլարը թաթթըլան :

արրան աղածը պուլմագլըղըն տըր : Պիլ-
ճիւմէ պէօյիւք զաթլարըն այնի թէճրի-
պէլէր իչինտէն նապը միւրուր էթաիւք-
լէրինի տէրխաթրըր էյլէ : Երբողլար իլէ
միւզէյլէն պիր սէմա կէօրէպիւմէք իչին
կէճէնին զուլմէթինէ բազի օլմալըրն :
Բիւզկար վէ տարլալար իլէ գալրաշմագ-
տան ֆիլար էտիպ ըրմագլար իւզէրինտէ
կէզէն հիչ պիր ֆէրո միւզթէտիր պիր
գալթիւմն օլամաղ : Լուտէր ֆագիր պիր
մատէնճինին օլլու օլլու չօգ տէֆա տի-
լէնմէք իչին էթրաֆ գարիյէլէրէ կէօն-
տէրիւմիչ տիր : Քէնտինին հիքեայէ էթ-
տիլինէ նազարէն պիր տէֆա ութմասը
քէնտինի պիր կիւնտէ օնպէշ տէֆա տարպ
էյլէտի : Անըն տիւշար օլտուղու թէճրի-
պէլէրէ փէք ազ կէնճէր թէսաաիւֆ էթ-
միշ տիրլէր :

Քէնտի հայաթընըն նէվինի ինթիխապ
էթմէք սէնին էլինտէ օլա իտի , աճէպա
սէն տահա գօլայ պիր հայաթ թալէպին-
տէ մի պուլուննճագ իտին , Ալլահտան
գատիֆէ կիպի չիմէնղար վէ չիչէլէր իլէ
տօնանմըշ պիր տիւննե՞ մը թալէպ էտէ-
ճէք իտին : Սէնի տաիմա իլէրի տօղրու
կէօթիւրէն սաքին պիր նէհր իւզէրինտէ՞
մի եիւզմէք իսթէյէճէք իտին : Խայր :
Սանա էօյլէ պիր հուրիյէթ վէրիլէ պիլէ
սէն Ալլահա տէյէճէք իտին : «Եա Ալլահ ,
պանա վէրէճէյին հայաթըն թարիզի կիւճ
օլտուն , պանա էօյլէ թէճրիպէլէր վէր քի
անլէր պէնի տիւննեա վէ ատէմէրտէն ա-
յըրըպ , Սանա ճէլպ վէ հէր չէյին զէվալ-
փէզիր օլտուղունու պանա թէֆհիմ էյլէ-
պիլէր , թաքի ֆանի օլան չէյլէր արասըն-
տան կէչիպ էպէտի , մութլազ վէ նամահ-
տուտ օլանը պուլա պիլէյիմ :» Էօյլէ իսէ
ճէտուր օլ : Պիր կիւն տէօնիւպ սէնէլէրին
ուզուրն իլզէրինէ նաղար էթաիլինտէ , Ե-
զիկիտ իլէ պէրապէր տէյէճէքսին , «Սէ-
լամէթիմ իչին պանա պէօյիւք աճըրըպ
վէրալին :»

Լաքին Եղիկիանըն սէօղիւնտէ տահա
տէրին պիր չէյ կէօրիւյօրըլ , օ տա՛ Այ-
լահրն պսգի վէ ճէվամըր մուհապպէթի
տիր : Քեաշքի Ալլահըն մէզպահնտան պիր
աթէշ տիլիմէ տօգուհա իտի , վէ Անըն
մուհապպէթի հազգընտա սիլէ սէօյլէսէ
իտիմ : Լաքին սիրէթին իսլաանտա ամիլ
օլան իլահի մուհապպէթիննէ տէմէք իտի-
յինի՝ թէճրիպէ քէլամտան տահա էյի ան-
լատապիլիր : «Ֆէսաու չուգուրն :» Անը
քիմ պիլմէզ : Սահիպ ի մէզմուր իլէ պէ-
րապէր , եա՛ Բապպ , պէնի իսլաա էյլէ ,
զիրա սուլար ճանըմա եէթիշտիլէր , տու-
րաղը օրնայան տէրին պաթաղա պաթըպ
տէրին սուլարա կիրաիմ , վէ սէյլէր պէնի
իսթիլա էյլէտի ,» տէյու քիմ ֆէրեատ
էթմիշ տէյիլ տիր : Ճիւմէմիզտէ պա-
թաղըրգ չուգուրնըն տար ազգընտան
երլտըղար իլէ միւնէվիլէր սէմայը սէյր էթ-
միշ , վէ անը կէօյա պիլի իսթիհզա էթ-
մէքտէ կիպի կէօրմիւշիլ : Անտէն իսլաա
օմագ իչին հէր պիր ճէհա՛ պիլի տահա
զիյատէ տէրինէ էնտիրմիշ տիր : Լաքին
Ալլահըն մուհապպէթի ուզանարագ պիլի
օրատան իսլաա էյլէտի : Ահ , կիւնահըն
չուգուրունտան չըգըպ Բապպ Յիսուս
Քրիստոսը հալա օրատա տուրուր կէօրմէք ,
պիլ հիչ կիւնահ էթմէմիւշիլ կիպի անըն
գօլլարընը պիլգէ աօղլու ուզանմադտա
պուլմագ նէ գատար աճայիպ պիր ինա-
յէթ տիր : Անըն մուհապպէթիլէ տըշարը
չըգըպ ֆէսաաուրն չուգուրնըն արգատա
պրազարագ , էօնիւմիւզտէ աչըլան վասի
օվալարը սէյր էաէրիլ : Օ ուղուն եօլմու-
լըգտա էօնիւմիւզէ ախէր տիւշմէնլէր չը-
գար իսէ տէ , պիլիլիլ քի էտարէթ իա-
նէպինտէ պուլունան Մըրիլէր արթըգ
Պահրը Ահմէրին սուլարընը կէչէմէզլէր :
Էօյլէ պիր զէման կէլիր քի միւմին՝ կիւ-
նահըն քէնտի իւզէրինտէ հապը էթաիլի
նէթիճէլէրի պրազըպ , անըն Քրոստոսըն
գաթընդա վէ կէօլ եաշարընտա մէյոպ :

նա կէթիրտիյի նէթիծէլէրէ պագար :
Օրատա արթըգ ալորլամայաճաղը պիր
մուհապպէթ կէօրիւպ անա պիւթիւն
գալպտէն ըսպթ օրունուր : Օ մուհապպէ-
թին սայէսինտէ կիւնահըն ափվ վէ տէֆն
օրունմը իտիյինէ էմիլիէթ հասըլ էտէր :

Սիրէթին խէլաւնսա սոն պիր ունսուր
Ալլահըն հուզուրնսա եաշատըղըմը հա-
յաթ տըր : «Զիրա կիւնահըլարմըն ճիւմ-
լէսինի սէն արտընա աթտըն :» Պիր գա-
տըն աղլսյարագ էֆէնտիմիդին արգասընսան
կիտիյոր իտի : Ս' անըն աղաւթընսա աղլա-
մագտա : Լաքին պուրատա պիր եէր թէպ-
տիւթը վար , կիւնահ արգայա աթըլըպ ,
կիւնահինաւ Էօնէ կէչիյոր : Պիզիմ թէպպէ
վէ իգրարըմըլ , Անըն գան վէ էլէմէրիյէ
կիւնահըլարմըլը Ալլահըմըղըն արգասընա
նագլ էտիյոր : Ալլահ քէնտի արգասընը
կիւնահըլարմըլա չէվիւրիպ արթըգ անը
զիքը էթմէք իսթէմէյոր : Արթըգ ա-
նըն հուզուրնսա պիզ տուրմագտայըլ :
Հէր նէ գատար Բրիստոսա եագլաշտըգճա
չէր պիզէ տահա զիյատէ պէրրագ կէօ-
րիւնիւր իսէ տէ , չէրիւն՝ տէնիզին տիպի-
նէ վէ Ալլահըն արգասընա աթըլըղըմըլ ,
վէ Անըն հուզուրնսա եիւզ եիւզէ պու-
լունմագտա իտիյիմիզի պիլիւր իզ : Արթըգ
տիւնեանըն մէտհ ու սէնա վէ հագարէթ-
լէրինին մանսար գալմագ , զիրա Բրիստոս
քէնտի հուզուրըլէ պիզէ թէպէսիւմ
էտէր : Նուրա տօղրու կիթտիքճէ սէնին
կէօրիւն արգանտա գալտըլը կիպի , Բրիս-
տոսա թէգարրիւպ էյլէտիքճէ սէնիննէֆսին
տալի սէնին արգանտա գալըր : Շէմսին
թամմ ալթընտա պուլտուղունտա կէօրիւն
այաղընըն ալթընտա զայիլ օլտուղու կիպի
Ալլահըն իրատէթինին թամմ ալթընտա պու-
լունարգճա սէնին կիւնահըլ նէֆսին տա-
լի սէնին այագլարընըն ալթընտա տէֆն
օրունաճագ տըր : Խէլաս օլմուշ պիր սի-
րէթէ մալիք օլաճագսըն :

ՄԻԻԹԵՆԵՎՎԻ

ՄԱԼԻԻՄԱԹ ՓԱՐՉԱԼԱՐԸ

—Գարտիֆտէ վախօրլար պիր սատթտա
480 պին օգգա քէօմիւր ալապիլիյօրլար :

—Բօգըֆէլլըր Շիգակօտա պիր թըպպի
քէչֆիյաթ միւէսսէսէսի իչիւն 10 միլիօն
լիրա վէրմիշ իտի . օրատա պէյն հիւմնա-
սընա պիր սէրօմ պուլտուլար :

—Մ. Ամէրիգա էհալիսի Ֆիլիփին վէ
Փօրթօրիգգօ իլէ 110 միլիօն օլմուշ , 50
սէնէ սօնրա 150 միլիօն օլաճագլար :

—Գրուփ Ֆապրիգասընտա չիմտի հա-
վա կէմիլէրինի վուրմուպ իչիւն ալթը թօփ
եափըլըյոր :

—Լօնտրա կէօմիլիւրնտէ Փարէլէրի
թուլթմագ իչիւն քէտի պէպէյօրլար , պու-
քէտիլէրէ սէնէվի պին լիրա մատրաֆ օ-
լույոր :

—Խէլաս Օրտուտու 32 Փարգըլ լիսան-
տա վագ էտիյօր իմիշ :

—Ալմանիատա Րէմհօրն իսմինտէ պիր
քէօյտէ ալիւ աղաճ վար իմիշ , 1200 եա-
շընտա , քէօրիւնտէ 250 քիչի օթուրու-
յօր , չէվրէսի 16 արշըն իմիշ :

—Ալթըրիատա Գաթէրին Լուգվիկ իս-
մինտէ պիր գատըն վէֆաթ էթմիշ , 112
եաշընտա : 6 սէնէ էվիլէլէ գատար կէօզ-
լիւքսիւզ՝ չէմսիյէ էօրթիւիւ տիքէրէք կէ-
չինիլ իմիշ : Գօճասը 100 եաշընտա վէֆաթ
էթմիշ :

—Լօնտրա փօրիպէրինին նաղարէթ էթ-
տիքէրի սօգաղարըն պօյու 2800 սաաթ-
ըլգ եօլ տըր :

—Ամէրիգատա փաշալրա թօփլամագ
էյի պիր թիճարէթ իմիշ : Պազէն՝ իչինտէն
պիր գաշ եիւզ լիրալըգ էլմնա վէ զիգըյ-
մէթ չէյլէր չըգըլօր իմիշ , պագէն հաթ-
թա 3—400 լիրալըգ գըլմէթի չէյլէր
պուլմուլար : Ատանայա պույուրսուրար :

—Լօրա Մօրի իսթէտիյի զէմն իս-

Թէտիյի գատար ուշույա պիլիւր իմիշ : Պու հալ պէօյիւք աստէմէրին չօղունտա վար իտի . Նափօլէօն Թամմ պէօյլէ իտի , քէզա Փիթ, Ուէլլինկիթօն պէօյլէ իտիլէր :

—Տիւնեատա էն էյի ինէք Միսուրիտէ տիր : Օնա Ժօզէֆին Թէամիյէ էտիյօր . լար, կիւնտէ 32 օգգա սիւտ վէրիյօր :

—1816տա Ալմանիատա գըթլըգտա եէնիլէն էքմէքտէն հալա սագլանըմըլ նու մունէ վար իմիշ : 0 վագթ պուղտայլն քիւլէսի 17 լիրայա սաթլըմըլ :

—Շիմոի ալիմէրճէ մալիւմ օլան 4 միլիօն երլտըլ վար տըր :

—Սէրպիատա պիր խօճա շայիրտլէրէ չօգօլաթտան հարֆլար իլէ օգումագ էօյրէտիյօր , օ հարֆլար իլէ էյի հէճէլէյէն շայիրտ չօգօլաթը եէմէյէ մէզուն իմիշ :

—Գանաստա պիր գույու վար տըր քի հայվանաթ սու իչմէք իչիւն գույույա եագլաշտըգտա պիր մաքինայա պասըյօր վէ Թուլումպա իչլէյիպ սու չըգըյօր իմիշ : Պէօյլէճէ հայվան քէնսի սույունու չէրիպ իչիյօր :

—էն էյի իանէ վէրէն էհալի ինկիլիզ էհալիսի տիր . Մէսինա գէլլէլէսինտէ 120 պին լիրա վէրմիլլէր, Հինտիաթանըն 1878 գըթլըզընտա 690 պին լիրա վէրմիլլէր : Փրէթօրիատա եագընտա պիր մատէն գազալընտա 70 պին լիրա վէրմիլլէր, Ալամանլարըն Փարիզի մուհասէրէ էթաիլինտէ 126 պին լիրա վէ պիր միլիօն օգգա ուն եէթիլտիրմիլլէր, եագընտա Սէն ըրմաղը ճօշտուղունտա 70 պին լիրա վէ Պօէր մուհարէպէսինտէ 4 միլիօն լիրա իանէ էթմիլլէր :

—էն գուվէթի գարը Ամէրիգատա Մարգարիտ Կրահամ իամինտէ պիրի տիր . 19 եաչընտա, պօյու ալթը այագ 4 փարմագ տըր , աղըրըղը 70 օգգա : 88 այագ մէսաֆէյէ կիւլլէ աթըյօր . $1\frac{1}{2}$ միլի պիր տագիգէ 40 սանիյէտէ գօշույօր :

—Գանաստա պիր շէհր վար քի

ալթընտա Թապիի հալա կաղը մատէնի վար , վէ պիւթիւն շէհրին ըըրգլարը վէ եագաճաղը օնտան ալընըյօր . շէօյլէ քի օ շէհրտէ քիմնէ լամպա, օտուն, քէօմիւր փարատըր վէրմէզ, սօգագ ըըրգլարը կէճէ կիւնտիւզ եանար իմիշ, չիւնքի կազ մէճճանէն . եագըպ սէօյիւնտիւրմէյէ խէ էփէյի մասրաֆ իսթէր :

—Նիւ Եօրգտա պիր աստէմ գարըսընը պօշամագ իւզրէ ալէյհինէ տալա աչմըլ, արզուսունա մուխալէֆէթ վէ իթաաթսըղըգ մաստէսինտէն տօլայը , արզուսը հէր սապահ գարըսը պիր սաաթ չայըր իւզըրինտէ եալըն այագ եիւրիւմէլի իմիշ : Գարը սօղուգ ալաղընտան պահպէ տալայը գազանմըլ :

—Ալի տաղարընտա գըրմըզը գար եաղտըղը մալիւմ իտի քի , հալատա պիր նէվ գըրմըզը հայվանըգլարըն մէվմուտիլէթի իլէ Թէֆսիր օլունույօր : Պու տէֆա սիյահա եագըն ըէնկտէ պիր գար եաղմըլ :

—1626տա Նիւ Եօրգտա Մանհաթթըն ատասը (քի 60 պին տէօնիւմ տիր) 600 զըշա սաթլըմըլ վէ պէտէլինէ իչլի վէ պօնճուգ վէրմիլլէր, չիմոի օրասընըն էմլաք գըյմէթի 1,100 միլեօն լիրա իմիշ :

—Նիւ Եօրգտա Պրօտուէյտէ պիր միւրէպպաա արչըն եէր 300 լիրայա սաթլըյօր . Սթանպօլտա, Պէյ Օղլունտա պիր քէօչէնին արչընը 150 լիրայա սաթլըյօր :

—Ինկիլթէրրատա 1911 սէնէսի իչիւն եէնի փօթա փուլու եափըյօրլար գրալ ճօրճ նամընա . այրճա պիր ֆապրիգա պուհա չալլըյօր . հէր կիւն 5,000 միլեօն տանէ Թապ էտէրէք կիւնտէ 10 սաաթ իչլէյէրէք $1\frac{1}{2}$ սէնէտէ պիթիլէճէլլէր : Պու եէնի փուլարը ուճ ուճա պիր շէրիտ եափսագ տիւնեանըն պէլինէ 5 տէֆա տօլանա պիլիւր, արթանը տա պուրատան Գալիֆօրնիայա եէթիլի :

—Ֆրանսատա գըրըմագ ճամ իճատ էթտիլլէր , լամպարա պաճալարա գուլլանմաղա պաչատըլար :

ՏԵՅՎԻՏ ԼԻՎԻՆԿԸՍՈՐԸ

10.

Լիվինկսթըն իւշ այ իսթիրահաթտան սօնրա Զանդիպարտան կէլմիշ օլան 10 եէնի եէրլիէր իլէ պիրլէշէրէք թէքրար Շիմալա տօղրու հարաքէթ էյլէտի : 1871 Մարա 19տա Լուապալա իւզէրինտէ Նիւանկվէրէ վաարլ օլտուլար : Պուրատա Լուապալանըն չօգ ֆրրլանըպ Ղարպա տօղրու տէօմտիլինիւ անլայարագ անըն Բօնկօ նէհրի օլտուլունու թախմին էյլէտի :

Էսիր թաճիրի օլան Արապլար՝ Լիվինկսթընընըն իշինին քէնտիլէրէ փէք մուղիր օլտուլունը անլամըլ օլարագ անըն ճիւմլէ ճէհտ ու թէտպիրլէրինի պօզմաղա սայ էտիյօր իտիլէր : Պու զալիմ Արապլարըն պիր կիւն 3—400 զէվալլը եէրլիլէրի թէլէֆ էթտիլլէրինի կէօղիլլէ սէյր էթմէք , Լիվինկսթըն թէրահհիւմիւնի ճէլպ էթտի , վէ շախտէն անլէրին մուալէնէթինէ գօշուպ 30 քիմնէլէրի էօլմէքտէն խէլաս էյլէյէրէք քէնտի սահիպլէրինէ իատէ էյլէտի :

Պու վազըատան օ գատար միւթէէտսիր օլտու քի Ութիթիլէ ալաէթ էտէրէք , էսիր թիճարէթինին նէթիճէսի օլան խունրիզ մէնզարէլէրինէ տաիր մէքթուպլար եազըպ Ինկիլթէրրայա իրսալ էյլէտի : Արապլար անըն մագսէտինի անլայըպ եէրլիլէր էլիլլէ անը թէլէֆ էթմէք իսթէտիլլէր : Պազը եէրլիլէր «0 չօգ էյի պիր ատէմ տիր ,» տէյէրէք անա տօգունմագ իսթէմէտիլլէր . պազըլար իսէ Արապլար թարաֆընտան իղֆալ օլունարագ անըն իւզէրինէ օզլար եաղտրրմաղա պաշլատըլար : Պիր կիւն՝ օզլարտան պիրի անըն պօյնունա տօգունուպ կէշտի , օլ պիրի իսէ պիր գաշ փարմագ էօթէտէն ֆրրլայը վէրտի :

Լաքին պու տէֆա Լիվինկսթընըն մէքթուպլարը Ինկիլթէրրատա մէմուլ նէթիլլէ էյէ հաարլ էթտի , շէօյլէ քի Ինկիլիլլէր՝ ափէր միլլէթլէրին մուալէնէթիլլէ իշ

պաշլատըլար , վէ էսիր թիճարէթի եալաշ եալաշ , լաքին մուհագգագ պիր սուրէթտէ քէնտի գուլլէթինի զայ էտիպ նիհայէթ լաղլ էտիլտի :

Լիվինկսթըն աճ վէ զսիֆ օլարագ Ութիթիլլէ եէթիշտի : Օրատա պիր կիւն պիր պէյազըն քէնտինի արամագտա օլտուլունու իշիտիպ սըշարը գօշտուլունտա , Սթէնլի իսմինտէ պիր Ամէրիգալընըն քէնտինէ տօղրու կէլտիլինի կէօրտիւ : Պու քիմնէ , Ամէրիգատա Մր. ձ. Կօրտօն Պէնէթ իսմինտէ պիրիսի թարաֆընտան Լիվինկսթընը պուլմագ իւզրէ իրսալ օլունմըլ իտի : Մր. Պէնէթ՝ Լիվինկսթընըն իշինի օ գատար սէվմիշ , վէ անըն զայալ օլտուլունա տաիր շայը օլան խապէրտէն օ գատար միւթէէսսիր օլմուշ իտի քի , Սթէնլիի պու մագսէտ իլէ քէնտի թարաֆընտան Աֆրիգայա իրսալ էթմիշ իտի :

Սթէնլի վէ Լիվինկսթըն եէքտիլէրինէ զայէթ սըգը տօսթլար մագամընտա իշթիլլաքը հիսս վէ մուալէնէթտէ պուլունմաղա պաշլատըլար : Լիվինկսթըն Աֆրիգա հագգընտա Սթէնլիլլէ չօգ մալիւմաթ իթա էթտի վէ պէօյիւք պիր քէշաֆ օլմագ սըրասը քէնտինէ կէլտիլինտէ՝ Սթէնլի պու միւլագաթ վէ կէօրտիլիւ մուալէնէթտէն տօլայը տէրին պիր միննէթտարլլգ հիսս էթմիշ տիր : Լիվինկսթըն վէ Սթէնլի՝ Թանկանիգա կէօրիւնիւն Շիմալընա տօղրու պիր եօլճուլլգ էտէրէք , մէգքիւր կէօլտէն Նիլ նէհրինէ տօղրու ճէրէյան էտէն պիր նէհրին պուլունուպ պուլունմատըղընը անլամագ իսթէտիլլէր : Վագասա Բուզիզի իսմինտէ պիր նէհր պուլտուլար իսէ տէ , պու նէհր Թանկանիգա կէօրիւնտէն խուրուճ էթմէյիպ , անճագ Շիմալտան կէլիպ անա սուխուլ էթմէքտէ իտի : Պիր գաշ այ տահա տարֆ էտէրէք Շիմալա տօղրու կիթսէլէր Նիլ նէհրինէ տաիր մուալէն պիր թէսալվուր թէշքիլ էտէպիր իտիլլէր իսէ տէ , Սթէնլի ալաէթ

էթմէյէ մէծպուր օլտուղունտան պու մագ-
ոէտտէն վազ կէշտիլէր: Լիվինկսթըն՝ Լուա-
պուր նէհրինին սաթհը պահրտան իրթի-
ֆաընը անլայըպ «ճօղրաֆիա ճէմիյէթ Ի
ֆէննիյէսի» նէ իրսալ էյլէտի:

Սթէնլի՝ Լիվինկսթընը Ինկիլթէրրայա
կէթիւրմէք իւզրէ անա չօգ իպրամ էթ-
տի իսէ տէ, Լիվինկսթըն Նիլ նէհրինին
մէնպաընը քէշֆ էտէճէյինի քէնտի
սօսթլարընա վաա էթմիշ օլտուղունը,
վէ պու վատը եէրինէ կէթիւրինճէյէ գա-
տար եօճուլուզլարընա տէվամ էտէ-
ճէյինի զիքը իլէ կիթմէքտէն իմթինա էյ-
լէտի:

1872 Մարտ 14տէ՝ պու իքի սօսթլար
փէք միւթէէսիֆ օլարազ, եէքտիկէրին-
տէն մուֆարազաթ էթտիլէր: Լիվինկսթըն
իչին իրսալ օլունան զախիւրէ պէրվէճհ Ի
սապըզ՝ Եօլտա թալան էտիլմիշ իտի:
Սթէնլի ալիճէնապ պիր սօսթ մագա-
մընտա եանընտա օլան զախիւրէտէն ա-
նա էյի պիր հիստէ չըգարտըգտան մա-
տա, անա քէնտի եօճուլուզլարընտա եար-
տըմ էթմէք իւզրէ միւնասիպ եէրի մուա-
վինլէր իրսալ էտէճէյինէ տէ վատ էյլէ-
տի: Օղոսըն սնընա տօղրու Սթէնլի թա-
րաֆընտան իրսալ օլունան 57 սասըզ
քիմիլէր իլէ լազըմ օլան զախիւրէ տախի
Լիվինկսթընա վասըլ օլտու:

Լիվինկսթըն Պանկվէպօ կէօլինին
ձէնուպընտան կէշիպ Մօէրօ կէօլինին Ղար-
պընա՝ Լուապալա նէհրինէ տօղրու կի-
տէրէք Նիլին մէնպաընը քէշֆ էթմէք իւզրէ
հարաքէթ էյլէտի:

1873ին Յունկարընտան էվվէլ Պանկ
Վէօր կէօլինէ տէօքիւլէն Զանպէզէ նէհ-
րինին վատիւրնէ վասըլ օլտուլար: Եազըզ
քի տէվամի եաղմուլարըն թէշքիլ էթ-
տիյի սէյլ վէ թուֆանլար, վէ Լիվինկսթ-
թընը զաթէն ըպրանտըրմագտա օլան սըլթ-
մա անլէրի իլէրի իթմէքտէն մէն էտի-
յօր իտի:

ՍՕՆ ԽԱՊԵՐԼԵՐ

ՄԷՃԼԻՍ Ի ՄԷՊՈՒՍԱՆ

53իւնճիւ իճքիւմտա՝ Լընալուտ մէպուպար
սիլլէ մէսէլէսինտէն տօլայը շէտիտէն փրօթէսթօ
էթմիյէր տիր: Բէիս՝ մէզքիւր հատիսէ Ի միւէս-
սիֆէնին հէք քէսին արղուտունա միւթասպըզ
պիր սուրէթտէ հալ էտիլմիշ իտիյինի վէ պուն-
տան սօնրա շախիյաթտան պահս օլունուր իսէ
Տախիլի նիզամմամէյի թաթպիզ էտէճէյինի սէօյ-
լէմիշ տիր: Օրմանլարտան քէսիլէճէք օտուն վէ
լէվազիմի շիթալիյէնին (գըշ) ըէսմտէն մաֆու-
յէթինէ տաիր պիր թէշքէրէ օգունուպ գապուլ
օլունտու: Հալէպտէ՝ աաղսան թաշ քէսմէք իլէ
մէշղուլ օլանլարըն՝ գըշըն շիտտէթի սէպէպինտէն
թաշ քէսմէտիքլէրի հալտէ թաշ ըէսմիլին իս-
թիֆասընա տէվամ էտիլմէքտէ օլտուղունտան
պու ըէսմին մուվագգաթէն ափվընա տաիր պիր
թազրիք օգունուպ ըէտտ էտիլտի: Սէյր Ի սէ-
ֆան Սամանը շիրքէթի իչին միգտարը քէսաֆի
վափօրլար ալընմագ իւզրէ 500,000 լիրանըն
թախսիսի հազգընտա պիր մատտէ Ի գանունիյէ
օգունտու վէ Մանուտ Շէվքէթ փաշա իզա-
հաթ վէրէրէք՝ թէսարրուֆէն արթըրմըլ օլտու-
ղու 150,000 լիրա իլէ վափօրլար ալմագ իչին
էվրօփայա գապիթլէր կէճտէրիպ պազը վա-
փօրլար սաթուն ալմըլ իսէ տէ, անլէրին նազ-
լիյաթը տաքէրիյէնէ քէսաֆի օրմատըղընը վէ աա-
քէր նագլ էթմէտիյի սըրստա նագլիյաթը թիւճ-
ճարիյէտէ պուլունմագ իւզրէ պիր Օսմանը սէյր
Ի սէֆան շիրքէթի թէշքիլ էթմէք իչին մէպ-
լաշը մաթլուպէ Ի մէզքիւրէնին թախսիսինէ
իթիյաճ պուլունտուղունը պէյան էթմիշ վէ
մէզքիւր մատտէ Ի գանունիյէ գապուլ օլունտու
տըր: — Իքինճի ճէլսէտէ զէպիյէ ըուսուսու-
նըն լազլ էտիլմէսի հազգընտա պիր մատտէ Ի
գանունիյէ օգունուպ գապուլ օլունտու տըր:
Պիր այլըզ մուվագգաթ պիւսմէ օգունուպ գա-
պուլ էտիլմիշ տիր: Պատէհու Օսմանը—Պալ-
լարիսթան կէմրիւք մուվագգաթ մուգապէլէ-
նամէսի օգունուպ պիր ազ միւգաքէրէտէն սօն-
րա գապուլ էտիլմիշ տիր: — 54իւնճիւ իճքիւմ-
տա՝ պիւսմէ միւգաքէրէտէն տէվամ էտիլմիշ
տիր: Տաղաւարեան էֆ. սէօզ պարազ՝ իճրա
էթտիյի թաշգիլաթա նազարէն՝ զիւրրա՝
(չիթթճիլէր) հաղաթը ը սաֆիյէսինին 9/45ինի
հաթթա միւլթէգիմ վէ մէմուրին Ի սաթիլիսին

սու ի խթմալաթը հիսապա ալընարագ 0/0 55ինի հիւքիւմէթէ վերմէքտէ օրտուզունու վէ մէմէքէթիմիզ չիթիթի մէմէքէթի օրուպ՝ զըրասթը թէշլիզ Էթմէք մուզթադի իսիյինի, պինաէն ալէյի վէրկի ուսուլարընճա իսլահաթ լաղըմ իսիյինի, Էզ ճիւմէ աշար ուսուլունու լաղվ Էսիպ արագիտէն վէրկի ալմագ ուսուլունուն զապուլի իճապ Էսէճէյինի վէ քէզալիք աղնամ վէրկիսինտէ տախի ասալէթսիպլիք մէվճուտ օլուպ՝ աղնամըն ֆիյաթը ֆազլա օլան հէրէր իլէ ուճուզ սաթըլան հէրէր արասընտա պիր թէֆրիզ Էսիւմէք ֆասիտէլի օլաճաղընը արզ Էթմիշ տիր: Վարդգէս Էֆ. տախի քէօյլիւէր իլէ շէհրիլէրին վէրկիլէրի արասընտա աղիմ պիր նիսպէթսիպլիք պուլունաուզունտան պահպէ՝ վէրկի օլարագ քէօյլիւէրէ ասէմ պաշընա 61 զուրուշ, շէհրիլէրէ իսէ՝ 28 1/2 զուրուշ սիւշտիւլիւնիւ վէ պուլնա իլավէթէն՝ շէհրիլէրէ ժանտարմալարըն ինգիպաթը մուհաֆազա Էթմէքտէ օլուպ, քէօյլէրտէ իսէ 2—3 լիրալըզ պիր Էօքիւզիւնիւ շալարըն՝ անը պուլանա գատար 2—3 լիրա մասրաֆ Էթմէքտէ օրտուզունու, պինաէն ալէյի հիւքիւմէթ փարալը քէօյլիւտէն ալըպ շէհրիլէր լըրամէթ Էթմիլիինի սէօյլէմիշ տիր: Էնճամ միւզաքէրէսի քեսֆի սալըլարագ պիւտճէին հէյթ ի ումիւմիլէսի գապուլ օլունուպ թէշլիզ ի սէնայի գանուլնամէսինին միւզաքէրէսինէ պաշլանըմը տըր: — 55ինճի ինքիւնտա՝ իմարէթլէրտէ թէվզի օլունուպ սէնէվի 24,000 լիրայա մալ օլան ֆուսուլարալըն (պիր ճինա Էքմէք) արթըզ թէվզի Էսիլմէմէսինէ տախի պիր թագրիր օգունուպ գապուլ Էսիլտի: Պուլտան սոնրա անասընը զայր ի միւլիմէսին տախի Էմիւքը վազըֆէսինին հիւքիւմէթին թանթը նազարէթինէ վազ Էսիլմէսի պապընտա Սէլանիք մէպուսու Բանթի պէյ թարաֆընտան վէրիլէն պիր թագրիր օգունուպ գապուլ Էսիլտի: Պուլտէ ֆաթրիզիւնալէրէ վէրիլմիշ օլան պիր իմթիպաղըն կէրի ալընմասը տէմէք տիր: Պատէհու ճէզա գանուլնամէսինին թաաիլ Էսիլմիշ օլան մատտէլէրինին միւզաքէրէսինէ կիրիլիտի: Ճէզա ի նազտի վէրմէյէ հիւքմ Էսիլմիշ օլան պիր քիւմէսին նազտը մէզքիւլիւ վէրմէսիլի եա վէրէմէսիլի հալտէ ճէզանըն հապաա թանվիլինէ տախի օլան պէնտ (37ինճի) գէմանը մահքիւմիլէթտէն Էվզէլ միւլուր Էստէն Էյամըն վէրիլէն հիւքմ միւտտէթինտէ հիսապա ալընմասընա պախը օլան պէնտ (39ընճը) գապուլ Էսիլտի: Սըրգաթ, հարամիլիք վէ պիր պաշգասընըն

խարմանըն հազմագ կիպի ճիւքմ ինքասընտա պուլունանարըն հիյն ի իֆա ի ճիւքմաէ գաթի Էթմէքլիլին պիր ճիւքմ սալըլմանապընա տախի օլան պէնտ (42ինճի) օգունուպ Էնճիւմէնէ հէվալէ Էսիլտի: — 56նճը ինքիւնտա՝ ճապիտ պէյ մալիլէ միւզաքէրէսի Էննապընտա սէրա Էսիլմիշ օլան իթիլարաթթա ճէվապ վէրիլ միւթէրիլէրին մալիլէ պինասընը Էրգմըշ ամմա հէրինէ հէնի պիր պինա Էսիլմամըշ իսիլէրինի պէյան վէ պազը մէպուլարըն նութգլարընա սյըրը սյըրը ճէվապ վէրմիշ տիր: Մէզքիւր նութգուն թապ վէ թէվզի Էսիլմէսի գալարա ալընմըշ տըր: — 57ինճի ինքիւնտա՝ կէշէն սէնէ Մէճիլի Մէպուսան Յուսիսին օն պէշինէ գատար տէվամ Էթմիշ օլտուզու իշիւն մէպուլարըն մէզքիւր ալըն նըսֆ մասաշըն կէրի վէրմէլէրի իճապ Էթմիլիինի միւպէյին Այան մէճիլիսինտէն վարիտ օլան պիր թէզքէրէ օգունուպ Էնճիւմէնէ հէվալէ օլունտու: Բէզալիք մէպուսանըն՝ մէճիլի Այանըն պիւտճէսինի պաշտան պաշա մուպէնէ Էթմէյէ հազգը օլունուպ մէզքիւր մէճիլիսին պիւթիւն մասրաֆը իշիւն պիրտէն իշի վէրմէսի մուզթազի իսիլինէ տախի Այանտան կէշէն պիր թէզքէրէ օգունուպ պիւտճէ Էնճիւմէնինէ հէվալէ օլունտու: Բէսիլիլէրտէն պէտէլ ի շախսի ալմագ ուսուլունուն լաղվը հազգընտա հիւքիւմէթ թալարաֆընտան թանգիմ Էսիլմիշ օլան 3 պէնտլէր գապուլ օլունտու: Մէզքիւր պէնտլէրին մէֆատընա նազարէն պիր ըստիֆ սիլահ ալթընա տալէթ Էսիլմիլի գէման քէնտի հէրինէ պիր աիկէրինի կէսնտէրէմէյիպ պիր հաֆթա զարֆընտա հիւքիւմէթէ 30 լիրա վէրմէք եա տա քէնտիլի տաքէրիլք Էթմէք մէճպուլիլէթի ալթընտա պուլունաճագ տըր: Շէսիտ վէ ուզուն գըշ օլան մահալլէրտէ աղնամ վէրկիսինին պիր ազ թէէլիլ օլունմասը գարարկիր օլտու:

ՏԱԽԻԼԻ

Անվալը հալա:—Անատօլունուն հէր թալարաֆընտան ալտըղըմը խապէրէր պու սէնէքի գըշըն մէմուլին զայրի պիր սուրէթտէ շէտիտ օլմասը սէպէպինտէն Էհալինին չէքսիլէրի պէօլիւք մուզայագալը թարիֆ Էթմէքտէ տիրլէր: Հասան Պէյլիտէն Տօք. Յիլլիպ Գունտագճնան հաղըյօր:—«Պիր քէօյալէն տիկէր քէօյէ կիթմէք իմքեանսըզ, չօգլարըն հաթաղը օլմատըղընտան փէրիյան, հալմանլար իշիւն հէյէճէք պուլունմատըղընտան թէյէֆ օլմագտա, հաթ

թա հազըն տաղարտան օտուը կէթիւմէք միւշ-
քիւ, էհալի արասընտա սաթլըճանա թութու-
լանլար էփէյի վար:» Ուրֆատան Շատարեւհան
էֆ. հազըյօր. «Բիլիսէլէրտէ հաղմուր իլիւն
տուա օլտու. պիր պիրի իւղէրինէ տէօրթ տէ-
ֆա գար կէլտի: Չէօլլէրտէ ուֆապ հայվան
գալմատը, 15—20 ատէմ սօղուգտան թէլէֆ
օլտու. պիր էվտէ 10 այլըգ պիր չօճուգ պէ-
չիքտէ տօնտու: Տիւքքեանլար կիւնլէրլէ գալա-
լը գալտը:» Այնթապտան Յ. Լեւոնեան էֆ.
հազըյօր. «23 կիւն տիր սայքի հէր կիւն գար
հազըյօր, վէ հաղան գար էրիմէյօր, քէօմիւրիւն
պաթմանը (2½ օգգա) 32 մէթալիյէ սաթլը-
յօր: Բիլիսէմիւղ 30 ֆամիլեայա իանէ վէրիւր ի-
քէն չիմտի 100տէն զիյատէ ֆամիլեայարա իա-
նէ վէրիյօր: Նիյէ էանաֆլար հիւ իշ իշէյէմէյօր-
լար: Սօգադլարտա 5—6 արչն գար վար: էթ-
րաֆ քէօլլէրտէ օթ վէ սու պուլունմատըլըն-
տան գօյուն վէ քէչիլէր թէլէֆ օլմագտա տըր:»
—Թրիպունա զագէթմալըն պէյանընա նապա-
րէն Արնաւլուպըգտա գըյաւ վուգուընա տաիր
մէյտանա չըգան չայիարար քիւլիյէն պի ապ ու
էսաա օլուպ Արնաւլուպըգ՝ հալը թապիլտէ
պուլունմագտա տըր:—Հիճազ տէմիր հօլունըն
սէնէ ի հալիյէ Յունվար նիհայէթինէ գտտար օն
պիր այլըգ հարալթընա նիսպէթլէ թազրիպէն
ալթմըչ պին լիւրա ֆազլա օլուշ տըր:—Պաղտաա
վալիսի Նազըմ փաշա Իսթանպօլա չաղըրըմըչ
տըր:—Պրանսըզ տօնանմաաը Իգմիր լիմանընտա
պուլունտուղը սըրատա թէլիւղ թէլէյրաֆլա
Փարիստէ էյֆէլ գուլէսինտէքի մէրքէղ իլէ միւ-
լագաթտա պուլունմուշ տըր:—Իգմիր վալիսի
Րոււմ Մէթրօփօլիտինէ պիր թաղրի կէօնտէրէ-
րէք, Րոււմ մէքթէպլէրինտէ միւսթախտէմ պու-
լունան Եունանը մուալլիմ վէ մուալլիմէլէրին
քէգալիք հէյէթը իտարէլէրտէն Եունանը միւ-
թէվէլլիլէրին չըգարըլմասընը վէ Եունան գրա-
լըլէ վէլի ի ահաընըն ընամէլէրին վէ պու կիպի
ընամէլէրի հալի պուլունան խարիթալարըն տի-
վարլարտան էնտրիլմէսինի թալէպ էթմիշ իսէ
տէ, մէթրօփօլիտ խուսուսաթ ը մէղիւրէնին իճ-
րասը Փաթրիգիսանէ իլէ հիւքիւմէթ ի մէրքէ-
զիյէ արասընտա ճէրէյան էտէճէք օլան միւղա-
քէրաթա միւթէվագգըֆ պիր քէչիլէթ օլտու-
ղընը պիտրիմիշ տիր:—Հուտէյտատան վարիտ
օլան թէլէյրաֆա նազարէն Սանաա ճիհէթինտէ
ասաքիր իլէ ասիլէր արասընտա վուգուա կէլէն
միւսատէմէ քէսպ ի իշթիտատ էտէրէք ա-
սիլէր թէլէֆաթ ը քիւլիյէ վէրմէքլէ պէ-

րասլէր, տիկէր ասի գապիլէլէր տախի միւ-
սատէմէյէ իշթիւրաք էյլէմիշ վէ միւսատէմէ
հալա տէվամ էթմէքտէ տիր:—Պահր ը Ահմէր
վափօրը Կօզան վէ Միսիա թապուրընը Մէր-
սինտէն համիլէն Եէմէնէ հարաքէթ էյլէմիշ
տիր: Բէգալիք Ատանա, Սիս, Ֆէքքէ, Մա-
րաշ, Հաճին վէ Հալէպ էթրատը ընտիֆէսինին
թահթ ը սիլահա ալընարապ Մէրսինէ սէվգ օ-
լունմալարընա էմը վէրիլմիշ օլտուղու կիպի Իգ-
միր վիլայէթինէ թապի Րօտօս, Սիսիլի վէ Սազըզ
ընտիֆ թապուրլարընըն տախի թահթ ը սիլահա
ալընմաաը մահալը մահաուսանա պիտրիլմիշ տիր:
—Փհօն Թիւրքին պէյանընա նազարէն Սամսուն-
Սիվազ վէ Էրզրոււմ-Վան խաթթալարընըն ինչա-
սընա մէտար օլմագ իւզրէ Պրանսատան պիր
խաթիգրապ ազտը զըմիւրնտա Սատրազամ փա-
շա վէ Մալիյէ նազըրը իլէ Պրանսա սէֆիւրի
Մ. Պօմիրար արասընտա պիր իթիլաֆ հուսուլէ
կէլմիշ տիր: Պու թէլէպալիւս պիր Պրանսըզ չիր-
քէթինէ իհալէ օլունաճագ իմիշ: Մ. Պօմիրարըն
Փարիլգէ աղիմէթի պու մէսէլէնին սուրէթ ի
գաթիլէտէ հալ ու թէսվիլէսինէ միւսթէնի
ի:—Պրանսա իլէ ազտ օլունաճագ Եիւզ մի-
լիօն ֆրանզըզ իսթիգրապ կէլէճէք հաֆթա իմ-
զա օլունաճագ վէ մէպալը ը մէզպուր քեամիլէն
հօլարըն ինչասընա սարֆ էտիլէճէք տիր:—

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կէլէն Չարչանպա կիւնիւ Իսթանպօլ մէպու-
սը Հալաճեան էֆ. վէ Էրզրոււմ մէպուսը Վարդ-
գէս էֆէնտիլէր Հարալիյէ նէզարէթինէ կիտէրէք
հազընտա թաթիլ ի թէտէրուս էթմիշ օլան
Կեյրոնմարա մէքթէպի թալէպէսի ասքէրիկինին
պիր միւստէթ թէլէսիլի իլէ պու պապտէ պիր
գարար վէրիլմէսինի խաթիրահամ էթմիլէր տիր:
Հարալիյէ նազըրը փաշա տախի պիր գարար իթ-
թիսաղ օլունունապա գատար մէզքիւր մէք-
թէպ թալէպէսինտէն ասքէր ալընմաաը քէչիլ-
յէթինին թէլէսիլ օլունաճաղընը ճէվապէն սէօյ-
գէմիշ տիր:—Միւնհալ օլան Թիճարէթ վէ Նաֆիա
նէզարէթինէ Իսթանպօլ մէպուսը Չօհրապ է-
ֆէնտինին թալիսի միւթէսաւվէր օլտուղու սէօյ-
լէնմէքտէ տիր:—Աղթամար Կաթողիկոս վէ-
քիլի Տ. Եզնիկ Վյոգ տէն Փաթրիգիսանէյէ վի-
րուտ էտէն պիր թէլէյրաֆտա Բիւրսէլէրին Վան
Էրմէնի էյրաֆընտան Եէտի քիլի իւղէրինէ հիւ-
ճիւմ էտէրէք անլէրտէն տէօրտիւնիւ գաթլ վէ
իւլիւնիւ ճէրհ էթմէլէրի միւնասէպէթիլլէ էհալի
արասընտա հէյէճան մէյտանա կէլմիշ իտիլի պէ-

յան վէ տերնայ մուսուլմանէն թալէպ էտիմիշ վէ օլ պապտէ Փաթրիզիանէ թարաֆընտան Տա- խիլիյէ նազարէթինէ էտիլէն միւրաճաւթ իւզէ- րինէ՝ Տախիլիյէ նազըրը մահալը մէզքիւր վա- լիանէ պաթէլէկրաֆ էվամիր ի միւլսսիրէ իթա- սընտա պուլունմը տըր։ Իսթանպուլ զալէթա- լարընըն պէյանընա նազարէն Տ. Կոմիտաս վար- զապետ Իսթանպուլտա իւշ չիւպէտէն միւրէթ- թէպ պիր տարը մուսիգի թէսիս էտէճէք տիր քի, անըն իքի չիւպէսի էրմէնի քիլիսէսի մա- տամլարընա, վէ եալընը էրմէնի թալէպէլէրէ, պիր տիկէր իսէ էվրօփա մազամլարընա վէ ու- մուս կէնճէրէ մախսուս օլաճաղ տըր։ — Մայր աթոռըն միաքանկարընտան Շիրակունի Արքե- պիսկոպոս, Ղեւոնդ Նպա. վէ Ռշտունի վարդապետ պաղղարըն պէյանընա նազարէն իւմիտիզ սու- րէթաէ խաաթա տըրլար, վէ միաքանկարըն սա- յըր կիւնտէն կիւնէ ազգամագտա տըր։ Երու- սաղէմ Տ. Դանիէլ Արքեպ. թարաֆընտան Փաթ- րիզիանէյէ վիւրիւս էտէն պիր թէլէղրաֆտան, Փաթրիզ ինթիսապը իչիւն լազըմ կէլէն նամ- զէտէր ֆիհրիսթինին թէրթիպի, վէ վանքըն թանգիմաթը տախիլիյէսինէ նէզարէթ էթմէզ իւզըն թալէպ օլունան մուրախիսապարըն սէրիէն ինթիսապ վէ իրապ օլունամլարըն թալէպ օլուն- մը տըր։

Փ Ր Օ. Ճ Է Մ Ա Ա Յ Ը

Բիւթանիա իթթիհատընըն Գործադիր Ժո- դովը պու հաֆթա Չարէնպի հիւնիւ Իս- թանպուտա ինթիսա էյլէմիշ տիր։ Ազգապէտարան մէսէլէսի իչիւն թէլէքիլ օլունաճաղ օլան հէյէթէ Բիւթ. Իթթիհատըն թարաֆընտան մուրախիսապար ինթիսապ էտիլէճէք տիր։ — Մաէթթէնսիւֆ խապէր պարըրըմըզա կէօրէ Հաճըն չօպանը վեր. Տիգրան Բէճէպիսըն զէվճէսի վաղը համլտան իւշ կիւն սօնրա վէֆաթ էթմիշ տիր։ Պէյանը ինթիսաքի հիսս էտէրիզ։ — Բէզպիք Խար- փութըն գատըն միախոնէրէրիստէն Միս Փուլ սաթըլճան իլլէթինտէն վէֆաթ էթմիշ տիր։ Միւսախիլէյա 5 սէնէտէն պերու քէմալը շէվզ ու զայրէթլէ Խարփութ տախիլէսինտէքի քիլիսէ- լէրի զիյարէթ էթմիշ վէ շէնրաէքի էյթմաթիս- նէյէ նազարէթ էյլէմիշ իտի։ — Այնթապ Գօ- լէճիստէ Յունվ. 25տէ վէրիլէն գօնուէրտէ Նիլիա էֆ. Պէհէսնիլիկան Փրուսիանըն միլլի մէքթէպ- լէրի հազգընտա պիր նուլթզ իրատ էյլէմիշ տիր։ Գօնուէրտէ Գաիմազամ պէյ տախի հաղըր պու- լունմուշ տըր։ — Մէրզիֆուն զըղլար մէքթէպի

պիրի թալիսաթը 40 գատար ֆաղիր աիլէլէրէ իսնէ վէրմիշէր տիր։ Բէզպիք Անաթօլիա Գօլէճ թալէպէսի 227 ֆամիլեալարա քէօմիւր թէվզի էթմիշ տիրէր։ Էրմէնի Շաւարչան Գլիւ- պի ազապը տախի միւսթաճիյէն իսնէ տաղըթմը տըր։ — Պէյրութտա Հաճըն միախոնէրի Մր. Կարտըրըն զէվճէսի իւզէրիստէ իճրա էտիլէն առէլլիյաթը ճէրրահիյէ մուվաֆֆազ օլմուշ վէ միւսախիլէյա քէսպ ի իֆազաթ էտէրէք Հա- ճընա ալաթ էյլէմիշ տիր։ — Փրօֆ. Ալիք- սան Պէզճեան պիր ազ նամիզաճ օլաուզուն- տան, իքինճի միւստէթին իլք կիւնիլէրիստէ տէրսիսանէտէ հաղըր պուլունամալը տըր։ — Ծէպէլը պէրէքէթաէ, Հասան Պէյլիտէ կէլէն սէնէ լուհանի հայաթա տախի զարիպ թալիմէր վաղ էտէնիլէր պուլունմուշ վէ ճէմաթ աւա- սընտա պիր թազըմ նախօշ հալլար զուհուր էթ- միշ իտի։ Մահալը մէզքիւրտէն պու եազընտա պարըրըմը խապէրէ կէօրէ օ հալլար էփէյի իս- լահ էտիլմիշ վէ վեր. Ս. Մահիլիկան օրատա մուվաֆֆազիյէթլէ իչլէմէքաէ տիր։ Լաքին մաէթթէսիւֆ անլաուղըմըզա կէօրէ Լուս. ճէմաթըն աւասընտա՝ պիրտէն զիյատէ գարը սլմազա տախի պիր սու ի մէյլ գահիր օլմուշ վէ պիր գաշ քիչի տէ պունու թէճրիպէ էթմիշ իսէ տէ քիլիսէ պու մէյլի մէն էթմէք իչիւն պիր թէլէպալիստէ պուլունամալը տըր։ Էթրաֆ քէօյլէրին մատտի վէ մանէվի հայաթը Հասան Պէյլինիլիքինտէն տահա փէրիչան օլտուղը ան- լալըլճօր։ Մուհարրիր տէյօր «Հիւքիւմէթին վէրտիյի 10,000 լիրատան 5,000 լիրապը տուլ գատընլարա թէվզի էտիլմիշ տէյու Բահնիւմա- տա օգուտուգ իսէ տէ պու հէվալիտէքի տուլ գարըլարա պիր փարա վէրիլմէտի»։

Խ Ա Ր Ի Ճ Ի

Փափա հազրէթլէրի Փրուսիատա պուլունան Գաթօլիք փափազլարընտան Չէմանէփէրվէրիք (մօսընիզմ) թալիմ էթմէյէճէքլէրինէ տախի եւ- մին էթմէլէրինի թալէպ էյլէմիշ տիր։ Պու շէյ Փրուսիատա էփէյի հէյէճանը պատի օլմուշ տըր։ Շու հալտա Պէրլին տար իւլ ֆիւնուէնտա պու- լունան Գաթօլիք փափազ մուալլիմէրէ հիւքիւ- մէթ մաաշ վէրմէլի մի վէ անլէրի մէքթէպլէր- տէ իսթիլտամ էթմէլի մի տիր սիւալը քէսպ ի հէմմիլէթ էթմիշ վէ Հէր Վօն Պէթման Հօլ- վէլ Փրուսիա միլլէթ մէճիլիստէ պէյանը էֆ- քետար էթմէյէ մէճպուր օլմուշ տըր։ Միւսախիլէյի Փափանըն պու եէմինի թալէպ էթմէզաէն էվ-

վէլ, Վատիկանաւոր փրութիւն վէրքի իլէ իս-
թիւարէ էթմէսի վաճիպ իսկիւնի վէ պու մու-
մէլէնին Փրութիւն տար իւլ ֆիւնտանտաքի Գա-
թաք ֆիւնտանտաքի հիւքիւմէթին լաղվ էթմէսինէ
պախ օլմազ իսէ տէ, Թէվարիս, Ալմանսա վէ
էմալի տէրպէրի փափաղարն էլինտէն ալմալը
իթիւմալը պուլունտուղունը պէյան էթմիշ տիր:
— Բուսիա իլէ Ալմանիա պրապրնտա Փոթստամ-
տա պաշայան միւսանէպէնին ալըր պիր սու-
րէթտէ իլէրի կիթմէքտէ օլտուղու վէ պու միւ-
լաղաթըն պիր թարաֆտան Իթիւաֆը Միւսէլ-
լէսէ տօգուլմայաճաղը տիկէր թարաֆտան Բու-
սիա իլէ Ալմանիա միւսանէպէթի իւղէրինէ հիւսն
ի թէէսիր էտէճէթի թէէմինէն պէյան էտիլմէքտէ
տիր: — Իրանն հիւքիւմէթ նախի փաղա-
մէնթօ հուզուղունտա եէմին էթմէք մէրաթիմինի
իճրա վէ իտարէ ի ումուրտա իթիլիսաղ էտէճէ-
լի խաթթը մէսէլի իւղա հիւսն օլուպ, իֆա-
տէլէրի հիւսն ի թէէսիր հաղը էյէմիշ տիր: —
Թէհրանն փօլիա պաշ նաղըրը Եփրիմ մէմու-
սիպաղարն իւլ կիւնէ գատար հիւքիւմէթէ թէս-
լիմ էտիլմէսինի վէ միւստէթ ի մէղքիւրէ գար-
ֆընտա թէսլիմ էտիլմէյէն սիւսիւրըն ճէպրէն
ալընաճաղըն էնալիյէ իլան էյէմիշ տիր: —
Մարա ծտէ Պուլղարիա ծարը Յէրտինանտ հաղ-
րէթլէրի Պուլղարիանն իլան ը իսթիգալընտան
պէրու իլք տէֆա օլարաղ Ալսթիւս — Մաճա-
թիսթան իմիւրաթօրը Ֆրանսիա ժօսէֆ իլէ միւ-
լաղաթ էյէմիշ տիր: Յէրտինանտ հաղրէթլէրի-
նին իմիւրաթօր ժօգէֆէ սօն զիյարէթլէրի 1908
Սեպտեմբերինտէ Պուստիէթիտէ վուզու պուլ-
մուշ օլուպ Պուլղարիսթանն իլան ը իսթիգալը
օլարտա թէրթիպ էտիլմիշ աէյու զանն օլունմուշ
իսէ տէ, պու ֆիքթ թէքղիպ էտիլմիշ տիր: — Ին-
կիլթէրրա փարլամէնթօնտա ալատան պիրի Մօր-
մօնլարն Ինկիլթէրրատան կէնճ զըղլարը իլֆալ
էտէրէք Ամէրիգասա քէնտի մէրքէլլէրի օլան
Եուլթանա կէօթիւրմէքտէ օլմալարը վաղըստնա
տաիլիլիէ նաղըրըն սիգգաթըն տալէթ էթմիշ
վէ Ամէրիգասաքի Մօրմօն քիլիսէսի ըէիպէրի-
նին թէքրարէն թէատուտի զէվճաթ (չօգ գա-
րը պլմազ) ուսուղունը թէլլիլ վէ իճրա էթ-
տիքէրինի զիքը էյէմիշ տիր: Տաիլիլիէ նաղըրը
մէսէլէթի թէֆթիլ էթմէքտէ օլտուղունը պէյան
էթմիշ տիր: — Ս. Փէթըրսպուրկ իլէ Մօսկուվա
արաւընտա վաղը օլան Պօլօկո նամ գասապատա
պիր սինէմաթօղրաֆ սէյրի էնաւընտա աթէշ
զուհուր էտիպ պիւթիւն պինալը եաղմը: Սէ-
յիքթիլէրաէն անճազ 30 քիշի գուրթուլմուշ օլուպ

90 քիշի(էքսէլի չօճուզ օլմազ իւղրէ) թէլէֆ
օլմուշ վէ 4) քիշի ֆէնա պիր սուրէթտէ ին-
ճիւմիշ տիր: — Կէլէն հաթիթանն Չարչէնպիւհ
կիւնիւ Ինկիլիլ փարլամէնթօնտա մուսալի-
ֆիյն ըէիսի Մր. Պալֆուր խարիճիյէ նաղըրը
Սըր էսուրըրտ Կրէյի մէսէլինտէն ալարը իսթի-
զան էյէմիշ օլուպ, խուսուսա Պաղտատ խաթթը
մէսէլիսինէ տաիր մալլումաթ իսթէմիշ տիր: Սըր
էսուրըրտ Կրէյ ճէվապընտա տէմիշ տիր քի,
պիր Ալման գուսիւսնտաթ Թիւրքիա թօփրաղըն-
տա պիր շմէնտիֆէր խաթթը ինչաւընտա տաիր իմ-
թիյաղ ալմը օլտուղը հալտէ Ինկիլթէրրանն պու
իմթիյաղա միւտաթէլէ էթմէյէ հաղըր եօզ տըր:
Անճազ պու իսթիյաղըն Ինկիլթէրրա մէնաֆիլինէ
թէալիւզ էտէն ճիւթիւնտէ Ինկիլթէրրանն տա
տէյէճէթի շէյէր օլուր, մէսէլա կէօմիւրիւն
թէգիւսի հաթաթ մէղքիւր խաթթ իւղէրինտէ
Ինկիլիլ էյիւսանն նաղընտան ֆաղա իւճրէթ
թալէպի սըրաւընտա: Պիր տէ էկէր խաթթ
Իրան քէօրֆէլի իւղէրինտէ պուլունուպ տա
Թիւրք թօփրաղը օլմայան, անճազ Ինկիլթէրրա-
նին հիւսնիս թանթընտա օլան Բիւլլիթ էօլքէ-
սինէ կէլիւ իսէ օ վալթ Ինկիլթէրրա քէնտինն
Իրան քէօրֆէլինտէքի հուզուղունը վար օլան
գուլվէթի իլէ մուսաֆաղայա մէճպուր օլմազ
տըր: Պու մէսէլէնին տէվլէթլէր արաւընտա ու-
յանտըրտըրը միւսաղաթ հաղընտա կէլէճէք
հաթիւս պիր աղ զիյատէ մալիւմաթ վէլէճէլիլ:
— Պու եաղընպարտա Հիւսիսթանն Տէլի շէհ-
րինտէ Միւսիւմանլարըն պէօյիւք պիր մէճիւսի
ուսուլմիսի իճթիւս էթմիշ օլուպ նէթիճէպինտէ
Հիւսիսթան, Բուսիա վէ Մըսրտա պէյն էլ միլէլ
պիր ճէմիլէթ ի Իսլամիլէ թէշքիլ էտիլմիշ օլուպ,
պունըն մաղսէտի Ասիա վէ Աֆրիգա գալմարը
արաւընտա տին ի Իսլամը նէշը էյէմէք տիր:
Պու ճէմիլէթին իլք թէշէպիւսիւ Ճափօնիյա
միւրաճաթ էթմէք վէ «Բուհ իւլ Իսլամ» նամ
պիր քիթալը Ճափօն իսանընտա թէրճէմէ էթ-
մէք օլմուշ տըր:

Միւսիւրի ի մեսուլ վէ սահիպ ի իմթիյաղ
Յ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Օ. ԱՐՁՈՒՄԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍԸ
Տէրիստաթէթ, Չաղմագճըլար, Յակոբեան իսն